

Kiøbenhavn

Universitets = Journal

udgiven

ved

Professor Jacob Baden.

Femte Aargang

1797.

A. Flint. Sc.

Kiøbenhavn.

Trykt hos Directeur Johan Frederik Schultz, Hans Kongelige Majestæts
og Universitets = Bogtrykker.

 BIBLIOTHECA
REGIA
HAFNIENSIS

Femte Aargangs første Hefte.

I.

Fortegnelse paa de Candidater, som i Aaret
1796 ere indskrevne som academiske Bor-
gere ved Kiøbenhavns Universitet.

A) Som have underkæstet sig den offentlige
Examen.

3 April Maaned.

Den 19de.

Didrich Brinch Seidelin, Privatist fra Kiøbenhavn,
Laudab. med Udmærkelse.

Claus Didrich Cordtsen, ligesaa Laudab. med Ud-
mærkelse.

Casp. Christ. Brinch Seidelin, ligesaa, Laudab.

Joh. Andreas Høyer, ligesaa, Laudab. med Ud-
mærkelse.

Wilhelm Peter Rogert, ligesaa, Laudab.

Wilken Hornemann Heiberg, ligesaa, Laudab.

Ludvig de Hemmer fra Vordingborg Skole Laudab.
oppebaaret i Skolen 74 Rdlr.
oplagt for Academiet 72 Rdlr.

Anton Frid. Schow, ligesaa, Laudab. med Ud-
mærkelse.

Nicolaj Giessing Wolff, ligesaa, Laudab.
oppeb. i Skolen 52 Rdlr.
opl. for Academiet 90 Rdlr.

Ferdinand Brandt, ligesaa Haud illaud.

Magnus Stoud Odonnel, ligesaa, Haud illaud.
oppebaaret i Skolen 80 Rdlr.
oplagt for Acad. 78 Rdlr.

Christian Friis, fra Randers Skole, Laudab.
oppeb. i Skolen 30 Rdlr.

Den 21de.

Carl Reinholdt Schonheider, fra Trondhiems Skole,
Laudab.

Johannes Bartholin, Privatist fra Roeskilde, Lau-
dabilis med Udmærkelse.

Peter Frid. Frelsen, Privatist fra Kiøbenhavn,
Laudab. med Udmærkelse.

Jacob Wilhelm Klingberg, Privatist fra Randers,
Laudab.

Joh. Peter Wederkinch fra Zerlufsholms Skole,
Laudab.

Carl Christ. Witthusen, ligesaa, Laudab.

Michael Johan Funch, ligesaa, Haud illaud.

Christian Carl Mejer, fra Horsens Skole, Laudab.
oppeb. i Skolen 57 Rdlr.

Jens Broebjerg ligesaa, Haud illaud.
oppeb. i Skolen 72 Rdlr.

Ulrich Frid. Rosing, fra Christiania Skole, Laudab.
oppeb. i Skolen 58 Rdlr.

Johan Peter Wang, fra Frederits Skole, Laudab.
oppeb. i Skolen 37 Rdlr.
opl. for Acad. 25 Rdlr.

Mathias Krag, ligesaa, Haud illaud.

oppeb. i Skolen 37 Afdl.

opl. for Acad. 25 Afdl.

Den 23de.

Jacob Foberg, fra Odense Skole, Laudab.

opl. for Acad. 52 Afdl.

foruden Frøken Ernstes mindre Legat.

Schack Jbon Møller, ligesaa, Haud illaud.

opl. for Acad. 38 Afdl. 2 Mf.

Mathias Wilhelm Brohm, ligesaa, Laudab.

opl. for Acad. 44 Afdl.

foruden Frøken Ernstes større Legat.

Henrich Montad Juell, ligesaa, Haud illaud.

opl. for Acad. 34 Afdl.

Petrus Magni Hammer, ligesaa, Haud illaud.

opl. for Acad. 40 Afdl.

Dlaus Algreen Petri, ligesaa, Haud illaud.

opl. for Acad. 36 Afdl. 5 Mf.

foruden Frøken Ernstes mindre Legat.

Nicolai Nielsen, ligesaa, Haud illaud.

opl. for Acad. 36 Afdl. 5 Mf.

Henrich Christ. Iversen, ligesaa, Laudab.

opl. for Acad. 34 Afdl.

foruden Frøken Ernstes større Legat.

Hans Ludvig Pauli, ligesaa, Haud illaud.

opl. for Acad. 39 Afdl. 3 Mf. 8 β.

Frid. Christ. Rheinlander, ligesaa, Haud illaud.

opl. for Acad. 34 Afdl. 1 Mf. 8 β.

foruden det Daggefte Stipendium.

Enevold Borch, ligesaa, Haud illaud.

opl. for Acad. 32 Afdl.

Jens Lange Leopold, ligesaa, Haud illaud.

opl. for Acad. 30 Afdl. 5 Mf.

Jacob Lud. Holger Rossin, ligesaa, Haud illaud.

opl. for Acad. 25 Afdl.

Den 25de.

Joh. Henrich Woss, Privatist fra Kbhavn Laudab.

Hans Sagerup, ligesaa, Laldab.

Carl Elias Feilberg, ligesaa, Laudab.

Frid. Peter Winther, ligesaa, Laudab.

Volrath Augustin Oddrup, ligesaa, Laudab.

Frid. Christ. Lund, ligesaa, Laudab.

Andreas Braar, fra Tronhiems Skole, Haud illaud.

Jacob Dich, ligesaa, Non contem.

Jacob Andreas Laan, Privatist fra Kjøbenhavn, Haud illaud.

Jochum Emaus Suhr, Privatist fra Odense, Laudab. med Udmærkelse.

Lauritz Dering, ligesaa, Haud illaud.

Den 26de.

Andreas Georg Adam von Moltke, fra Aalborg Skole, Laudab. med Udmærkelse.

Christ. Sommerfeldt Nærenst Münster, ligesaa, Laudab.

oppeb. i Skolen 73 Afdl.

Jørgen Jacobsen fra Colding Skole, Haud illaud.

Severin Salling, ligesaa, Laudab.

Jens Walther, ligesaa, Haud illaud.

Fridrich Hetting fra Slagelse Skole, Laudab.

oppeb. i alt 327 Afdl.

deraf oplagt for Academiet 182 Afdl.

Pet. Nahr Duus, ligesaa, Laudab.

oppebaaret i alt 330 Afdl.

deraf opl. for Acad. 184 Afdl.

Johannes Christensen, ligesaa, Haud illaud.

oppebaaret i alt 617 Afdl.

deraf opl. for Acad. 208 Afdl.

Mouritz Høberg Wildt, ligesaa, Haud illaud.

oppebaaret i alt 375 Afdl.

deraf opl. for Acad. 189 Afdl.

Elias Fohlmann, ligesaa, Haud illaud.

oppebaaret i alt 405 Afdl.

deraf opl. for Acad. 187 Afdl.

Claus Thomsen, Privatist fra Kiøbenhavn, Haud illaud.

Christian Wihsen, ligesaa, Haud illaud.

Den 28de.

Jacob Tønder, Privatist fra Kiøbenhavn, Non contem.

Carl. Hen. Pet. Siemsee, ligesaa, Laudab.

And. Rudolph Hornbech, ligesaa, Haud illaud.

Joh. Michael Klem, ligesaa, Haud illaud.

Par. us Arenken, ligesaa, Haud illaud.

Nicolai Joh. Lindenhahn, fra Xiber Skole, Laudab.
oppeb. i Skolen 158 Rdlr.

Joh. Frid. Henr. Christ. Mossin, Privatist fra Odense, Non contem.

Pet. Ant. Schonballe Mossin, ligesaa, Haud illaud.

Christian Juul, Privatist fra Odense, Non contem.

Daniel Staal, Privatist fra Randers, Haud illaud.

Den 29de.

Frid. Christ. Vilh. Gooss, fra Friderichsborg Skole, Non contem.

opl. for Acad. 47 Rdlr.

Christ. Alexander Platou, ligesaa, Haud illaud.

opl. for Acad. 54 Rdlr.

Andreas Georg Gleerup, ligesaa, Haud illaud.

opl. for Acad. 40 Rdlr.

Joh. Christ. Felding, Privatist fra Odense, Haud illaudabilis.

3 October Maaned.

Den 18de.

Peter Rosenstand Walsbise, Privatist fra Kiøbenhavn, Laudab. med Udmærkelse.

Johan Christ. Drabye, ligesaa, Laudab. med Udmærkelse.

Nic. Lud. Christ. Venken, ligesaa, Laudab. med Udmærkelse.

Justus Christ. Holm, fra Kiøbenhavns Skole, Laudab.

opb. i Skolen 129 Rdlr.

opl. for Acad. 66 Rdlr. 2 Mk. 14 $\frac{1}{2}$.

Jens And. Müller, ligesaa, Laudab.

opb. i Skolen 151 Rdlr.

opl. for Acad. 64 Rdlr. 11 $\frac{1}{2}$.

Laurits Nic. Brock, ligesaa, Laudab.

opb. i Skolen 145 Rdlr.

opl. for Acad. 80 Rdlr. 3 Mk. 9 $\frac{1}{2}$.

Søren Nic. Igum, ligesaa, Laudab.

opb. i Skolen 139 Rdlr.

opl. for Acad. 55 Rdlr. 3 Mk. 4 $\frac{1}{2}$.

Nic. Joh. Knudsen, ligesaa, Haud illaud.

opb. i Skolen 191 Rdlr.

opl. for Acad. 75 Rdlr. 3 Mk. 1 $\frac{1}{2}$.

And. Cornelius Gierlov, ligesaa, Haud illaud.

opb. i Skolen 162 Rdlr.

opl. for Acad. 70 Rdlr. 4 $\frac{1}{2}$.

Christian Lassen Hasselriis, ligesaa, Haud illaud.

opb. i Skolen 90 Rdlr.

opl. for Acad. 37 Rdlr. 1 Mk. 9 $\frac{1}{2}$.

Jacob Schmidt, ligesaa, Laudab.

opb. i Skolen 165 Rdlr. 1 $\frac{1}{2}$.

opl. for Acad. 48 Rdlr. 8 $\frac{1}{2}$.

Diderich Wents Evendsen, ligesaa, Haud illaud.

opb. i Skolen 131 Rdlr.

opl. for Acad. 44 Rdlr. 7 $\frac{1}{2}$.

Den 19de.

Friderich Heins, Privatist fra Kiøbenhavn, Laud.

Jes Nic. Henr. Wilchens, ligesaa, Laudab.

Vernt. Otto Binkler, ligesaa, Laudab. med Udmærkelse.

Peter Joh. Aggerup, ligesaa, Laudab. med Udmærkelse.

Peter Olsen, fra Koestilde Skole, Haud illaud.
 opb. i Skolen 282 Rdlr. 2 Mk. 13 β.
 opl. for Acad. 108 Rdlr. 1 Mk. 13 β.

Henrich Samuel Schreiber, ligesaa, Laudab.
 opb. i Skolen 170 Rdlr. 4 Mk. 6 β.
 opl. for Acad. 97 Rdlr. 3 Mk. 10 β.

Joh. Jacob Kaminsky, ligesaa, Haud illaud.
 opb. i Skolen 264 Rdlr. 3 Mk. 8 β.
 opl. for Acad. 109 Rdlr. 8 β.

Arnas Bigsussen, ligesaa, Laudab.
 opb. i Skolen 169 Rdlr. 1 Mk. 4 β.
 opl. f. Acad. 59 Rdlr. 4 Mk. 12 β.

Rasmus Peerbeck, ligesaa, Haud illaud.
 opb. i Skolen 301 Rdlr. 3 Mk.
 opl. for Acad. 161 Rdlr. 3 Mk.

Joh. Petersen, ligesaa, Laudab.
 opb. i Skolen 148 Rdlr. 2 Mk. 14 β.
 opl. for Acad. 138 Rdlr. 2 Mk.

Jens Christ. Lund, ligesaa, Haud illaud.
 opb. i Skolen 66 Rdlr. 2 Mk.
 opl. for Acad. 61 Rdlr.

Joh. Frid. Johnsen fra Riber Skole, Haud illaud.
 opb. i Skolen 98 Rdlr.

Peter Nic. Thorup, ligesaa, Laudab.
 opb. i Skolen 12 Rdlr. 3 Mk.

Den 20de.

Jørgen Tersling, Privatist fra Herlufsholm, Haud illaud.

Laurits Frid. Laurrup, Privatist fra Riber, Laudab.

Joh. Wilhelm Strambou, Privatist fra Kiøbenhavn, Laudab.

Joh. Christopher Hammer Krebs, ligesaa, Haud illaud.

Niels Lund, fra Viborg Skole, Haud illaud.
 opb. i Skolen 157 Rdlr.
 opl. for Acad. 60 Rdlr.

Nic. Lillslund Hansen, ligesaa, Haud illaud.

Jeremias Müller, ligesaa, Laudab.
 opb. i Skolen 131 Rdlr.
 opl. for Acad. 45 Rdlr.

Jacob Die, ligesaa, Laudab.
 opb. i Skolen 131 Rdlr.
 opl. for Acad. 50 Rdlr.

Emmeche Hiermin Mulvad, ligesaa, Haud illaud.
 opb. i Skolen 80 Rdlr.
 opl. for Acad. 40 Rdlr.

Nic. Christ. Bang Grundtvig, ligesaa, Haud illaud.
 opb. i Skolen 66 Rdlr.
 opl. for Acad. 40 Rdlr.

And. Agerbeck Kosob, fra Rønne Skole, Laudab.
 Joh. Severin Arreboe, ligesaa, Haud illaud.
 Nicolai Kosob, Privatist fra Rønne, Haud illaud.

Den 21de.

Henrich Christ. Achen, fra Odense Skole, Laudab.
 opl. for Acad. 44 Rdlr.
 foruden Frolen Ernstes større Stipendium.

Matthias Guldborg, ligesaa, Laudab.
 opl. for Acad. 45 Rdlr. 4 Mk.
 foruden Frolen Ernstes større Stip.

Ludolph Frid. Fog, ligesaa, Laudab.
 opl. for Acad. 32 Rdlr. 2 Mk.
 foruden det Daggerske Stip.

Axel Vilh. Dybro, ligesaa, Haud illaud.
 opl. for Acad. 40 Rdlr. 2 Mk.
 foruden Frolen Ernstes mindre Stip.

Herman Smidth, ligesaa, Haud illaud.
 opl. for Acad. 40 Rdlr. 2 Mk.

Joh. Dyhrendall Smidth, ligesaa, Haud illaud.
 opl. for Acad. 40 Rdlr. 2 Mk.

Rasmus Birch Møller, ligesaa, Haud illaud.
 opl. for Acad. 44 Rdlr. 4 Mk.
 foruden Frolen Ernstes mindre Stip.

Joh. Ovesen Bierth, Iigesaa, Laudab.
 opl. for Acad. 37 Rdlr. 2 Mk.
 foruden det Daggerske Stip.

And. Frid. Wiberg, Iigesaa, Laudab.
 opl. for Acad. 39 Rdlr. 2 Mk.
 foruden Frosken Ernstes mindre Stip.

Joh. Gotfred Pauli, Iigesaa, Haud illaud.
 opl. for Acad. 39 Rdlr. 2 Mk.
 foruden Frosken Ernstes mindre Stip.

Christopher Næss, Iigesaa, Haud illaud.
 opl. for Acad. 39 Rdlr. 2 Mk.
 foruden Frosken Ernstes mindre Stip.

Wilhelm Østrup, Iigesaa, Laudab.
 opl. for Acad. 41 Rdlr. 4 Mk.

Johan Georg Wottger, Iigesaa, Haud illaud.
 opl. for Acad. 42 Rdlr. 4 Mk.

Den 22de.

Carl Maurenbrecher, Privatist fra Kiøbenhavn,
 Laudab.

Joh. Christ. Østergaard, Iigesaa, Laudab. med Ud-
 mærkelse.

Pet. Bortman Voss, Iigesaa, Laudab.

Erich Christ. Verlauff, Iigesaa, Laudab. med Ud-
 mærkelse.

Hugo Laurits Hjorthøy, Privatist fra Bergen,
 Haud illaud.

Pet. Christ. Vreboe, fra Zerlufsholms Skole,
 Haud illaud.

Georg Suhr Gørk, Iigesaa, Haud illaud.

Peter Ole Dronsted, fra Horsens Skole, Laudab.
 med Udmærkelse.

Børge Pontoppidan, Iigesaa, Laudab.
 opb. i Skolen 105 Rdlr.
 opl. for Acad. 35 Rdlr.

Friiderich Sigfrid Sandager, Iigesaa, Haud illaud.
 opb. i Skolen 75 Rdlr.
 opl. for Acad. 23 Rdlr.

Goohum Vallesig, Iigesaa, Laudab.
 opb. i Skolen 36 Rdlr.

Nasmus Frydensberg, Iigesaa, Laudab.
 opb. i Skolen 16 Rdlr.

Den 24de.

Benjamin Heiberg, Privatist fra Kiøbenhavn, Laud.
 Nasmus Christ. Kierrungaard, Iigesaa, Laudab.
 Meinhardt Mygind, Iigesaa, Laudab.
 Laurits Østedahl, fra Christianssands Skole, Lau-
 dab. med Udmærkelse.
 opb. i Skolen 53 Rdlr.

Jonas Dahl, Iigesaa, Laudab. med Udmærkelse.
 opb. i Skolen 76 Rdlr.

Jacob Stoffe, Iigesaa, Haud illaud.

Joh. Schreder Wendtsen, fra Friiderichsborg Sko-
 le, Non contem.
 opl. for Acad. 63 Rdlr.

Christ. Styrh Essendrup, fra Kongsberg Skole,
 Laudab.

Pet. Herman Halling, Privatist fra Kongsberg,
 Laudab.

Pet. Atke Castberg, Iigesaa, Laudab.

Joh. Got. Frid. Lange, fra Bergens Skole, Haud
 illaud.

Gudmund Diarnesen, Privatist fra Reikevig, Laudab.

Den 25de.

Joh. Georg Nafrou Thomsen, fra Halsborg Skole,
 Laudab.
 opb. i Skolen 151 Rdlr.

Mathias Hostrup, Iigesaa, Laudab.
 opb. i Skolen 45 Rdlr. 32 s.

Laurentius Kimmén, Iigesaa, Non contem.
 opb. i Skolen 198 Rdlr. 78 s.

Johannes Winding, Iigesaa, Haud illaud.
 opb. i Skolen 162 Rdlr. 8 s.

Christ. Carl Thelleman, Privatist fra Halsborg, Lau-
 dab. med Udmærkelse.

- Jens Smidt, ligesaa, Laudab.
 Michael Klauen, ligesaa, Laudab.
 Joh. Hierfing Røstrup, ligesaa, Haud illaud.
 Rasmus Müller, fra Narhuus Skole, Laudab. med
 Udmærkelse.
 opb. i Skolen 97 Rdlr.
 Ole Sørensen, ligesaa, Laudab.
 opb. i Skolen 40 Rdlr.
 Balthazar Krarup, ligesaa, Laudab.
 Løger Kiersgaard Nsch, Privatist fra Narhuus, Laud.
 Den 26de.
 Gustav Ludvig Schiern, fra Nachschou Skole,
 Haud illaud.
 Peter Lyngbye, ligesaa, Haud illaud.
 Heinrich Smith, ligesaa, Laudab.
 Jochum Struch, ligesaa, Haud illaud.
 Andreas Bergmann, fra Friderits Skole, Laudab.
 opb. i Skolen 42 Rdlr. 3 Mk.
 opl. for Acad. 30 Rdlr.
 Lud. Carl Bergman, ligesaa, Laudab.
 opb. i Skolen 42 Rdlr. 3 Mk.
 opl. for Acad. 30 Rdlr.
 Joh. Storm Munch, Privatist fra Kiøbenhavn,
 Laudab. med Udmærkelse.
 Edvart Munch, ligesaa, Laudab.
 Joh. Augustin Meinig, ligesaa, Laudab.
 Samuel Starinsky, ligesaa, Haud illaud.
 Den 27de.
 Christ. Holger Wilde, Privatist fra Hølsinger,
 Laudab.
 Frid. Ludvig Friis, Privatist fra Kiøbenhavn, Non
 contemn.
 Andreas Engberg, fra Nyborg Skole, Laudab.
 Gotlob Badstüber Lakier, ligesaa, Laudab.
 Thomas Møller, ligesaa, Laudab.
 Jens Arensbach, ligesaa, Laudab. med Udmær-
 kelse.
- Jacob Rasch, ligesaa, Haud illaud.
 Joh. Nic. Schov, fra Hølsinger Skole, Laudab.
 opb. i Skolen 106 Rdlr. 3 Mk.
 opl. for Acad. 218 Rdlr. 3 Mk.
 Helger Halling Schiødt, ligesaa, Laudab.
 opb. i Skolen 179 Rdlr. 3 Mk.
 opl. for Acad. 253 Rdlr. 3 Mk.
 Jens Melchior, fra Randers Skole, Haud illaud.
 opb. i Skolen 95 Rdlr.
 Christian Budtz, ligesaa, Laudab.
 Arild Brochner, ligesaa, Laudab.
 Den 28de.
 Johan Francke, fra Christiania Skole, Haud illaud.
 opb. i Skolen 150 Rdlr.
 Jacob Røstved Suur, ligesaa, Haud illaud.
 opb. i Skolen 138 Rdlr.
 og af Communitetet henimod 250 Rdlr.
 Jens Aars, ligesaa, Laudab.
 opb. i Skolen 54 Rdlr.
 Andreas Christ. Krog, ligesaa, Haud illaud.
 opb. tilsammen 83 Rdlr.
 Johannes Dorfs, ligesaa, Haud illaud.
 opb. i Skolen 69 Rdlr.
 Wolfgang Sigismund Resch, ligesaa, Laudab.
 opb. i Skolen 35 Rdlr.
 foruden Kostpenge af Communit. 50 Rdl.
 Marc. Nissen Widerøe, ligesaa, Haud illaud.
 opb. henimod 170 Rdlr.
 Gotfred Roth, ligesaa, Haud illaud.
 opb. i Skolen 59 Rdlr.
 Johannes Andersen, fra Ribes Skole, Haud illaud.
 Sivert Nic. Smidt, Privatist fra Kiøbenhavn,
 Haud. illaud.
 Gotlib Heinrich Wesenberg, Privatist fra Halsborg,
 Haud illaud.

Den 29de.

Pet. Otto de Rosenørn, Privatist fra Riber, Laudab. med Udmærkelse.

Laurits Sommerfeldt, Privatist fra Randers, Laudab.

Nels Dredahl Sommerfeldt, ligesaa, Non contem.

Wilhelm And. Hofman, fra Friderichsborg Skole, Haud illaud.

opl. for Acad. 60 Rdlr.

Zacharias Møller, Privatist fra Kiøbenhavn, Laudab.

Nicolai Wulfsberg, Privatist fra Christiania, Laudab. med Udmærkelse.

Christian Malling, ligesaa, Haud illaud.

Jvar Hesselberg, ligesaa, Laudab.

Laurits Vilh. Fanger, ligesaa, Haud illaud.

Eimbert Hark, fra Trondhiems Skole, Haud illaud. opb. i Skolen 72 Rdlr.

B. Privat inscriberede uden offentlig Examen.
Christian Detlev Greve af Reventlau fra Kiøbenhavn.

Johan Ortvad.

Søren v. Levenskiold.

Friderich Wilhelm Schmidt.

Johannes Kamstrup Petersen.

Jens Bernhardt Brandt fra Bordingborg.

Otto Himmelstrup Hvidberg.

Christian Peter Feilberg.

Christian Brun.

Herman Dverhagen.

Gotfred Boeckman.

Peter Wiuff, fra Colding.

Bernhard Ulrich Warnecke, fra Bergen.

Hans Lund, fra Siælland.

Jens Nicolai Thostrup, fra Kiøbenhavn.

Nasmus Hansen, fra Kiøbenhavn.

Søren Johan Ohneseng, fra Hadersleben.

Jens Petersen Doeg, fra samme Sted.

Peter Henrich Rosendahl, ligeledes.

Georg Theodor Meldahl, fra Bergen.

Nicolai Hillerup Nissen, fra Viberg.

Magnus Christian Friisner, fra Bergen.

II.

Beretning om Johan Laurik Mosheims Ophold i Danmark i Aaret 1722, efter nogle Benners Begjæring sammenfrevet af Etatsraad Hans Gram. *)

Bekjendtgjørelsen af dette sigter ingenlunde dertil, at giøre en navnkundig Lærds afgjorte Fortie-

*) Denne Beretning er skreven paa Latin, og løb i sal. Etatsraad Grams Levetid om i Haandskrift, ved hvilken Leilighed den ogsaa kom i den lærde Vedels, siden Klokker Høysgaard's Hænder, som gjorde en meget nitid Afskrift deraf, hvilken han forærede Hr. Prof. Riisbrigh. Ved denne Mand's Godhed er jeg for nogle Aar siden bleven Eier deraf, og har faaet Tilladelse at giøre den offentlig, paa hvad Maade jeg helst syntes. Gierne havde jeg meddeelt den elegante Original selv. Men da jeg intet latin'sk periodisk Blad kjendte, hvort det havde kunnet finde Sted, og det hos os er kommet saa vidt med det latin'ske Sprog, at et ungt Menneffe næsten maa dølge sin Kundskab i samme, og sin Kiærlighed for den latin'ske Litteratur, naar han ikke vil faae Navn af Lærd, og derved udelukke sig fra de Fordeele, som andre hans Medtuderende bane sig Wei til ved saa kaldet Realkundskab, erhvervet ved nogle Maaneders Studium og en god Manuductor — saa overdrog jeg min Son, Prof. Forckel Baden, som dengang opholdt sig her, at oversætte og extrahere Originalen. Hans Arbeide er det som her leveres. Han agtede at ledsage Dver-

nesfer mistænkte. De Sicels Svagheder, som i denne, endnu, saa vidt man veed, utrykte Beretning af Gram bebreides Mosheim, ere saadanne, som med den største Lærdom ikke alene ret godt kunne fordrage sig, men som endog meget ofte fødes og underholdes af den lærde Celebritet, Forsængelighed og Prælest. Vor Landsmand, hvis litterariske Skatte og Opdagelser den tydske Theolog praler af, som af sine egne, gier sig ved sin hastige Tone selv skyldig i samme Feil, som han reuser hos Udlændingen, og reuser ved at yttre Fortrydelse over det, at en Fremmed havde berøvet og forekommet ham i Autorkabets Ære, den lærde Ambition, som han dog, meer end een gang, saa hoitidelig protesterer imod. Af den vist ikke lemsældige Maade, hvorpaa han behandler den litterariske Thraso, som han kalder ham, maa man slutte, at det, uagtet hans høymodige Forsikringer om det Modfatte, i Grunden ikke var eller kunde som Menneffe og som Lærd, være ham ligegyldigt, ved hvem og hvorledes hans Inedita kom ud, naar ikkun Publicum seete en Tjeneste med deres Bekjendtgjævelse. Litteratoren kan Meddelelsen af dette Grammiske Document ikke andet end være tiærfkommen. Han bringes herved i Bekjendtskab med vigtige Mindesmærker og stærkne haandskrevne Bidrag til Oplysning om Oldtiden, som vore private Bogsamlinger til en Tid har eiet, og endnu til deels paa de offentlige Bibliotheker turde findes; Haandskrifter,

som af Mangel paa trykte Anvisninger, ellers let havde undgaaet hans Opmærksomhed.

Patrioten vil harmes over den tydske ubudne Giæst, som saaledes misbrugte danske Mænds Fortrolighed og Aabenhiertighed, der bevertede ham saa vel. Men hos en og anden turde dog under Stykkets Læsning den Tvivl opstaae, om ogsaa det plutarchiske Fragment nogeninde havde seet Lyset, naar ikke Mosheim havde været, der først meddeelte Fabricius det; eller om det var blevet udgivet af Wolf, naar Mosheim ikke tilforn havde gjort den lærde Verden opmærksom derpaa. Ved hvem blev Brevet om Alphilas, Aprigi Commentar, men fornemmelig de to store Antiquarers Cupers og Sperlings Breve bekiendtgjorte i Italien, England og Tydskland, uden ved Mosheims Driftighed? De danske Lærdes gode Navn og Rygte tabte intet udenlands ved Mosheims Prælerie, og Videnskaberne vandt. En riig Efterhæst paa Universitetets Bibliothek giemmes til den anden Mosheim. T. B.

I Sommeren Aaret 1722 kom den berømte Johan Lauritz Mosheim til Kiøbenhavn, hvor han blandt andre lærde Mænd ogsaa gjorde Bekjendtskab med Arnas Magnæus og Hans Gram. Mændens Genie, Lærdom og store litterariske Kundskab, saavelsom hans behagelige Væsen og Umgang gjorde, at de intet holdt skjult for ham i deres Sag. Selv var han nysgjærrig, spurgte flittig om alt, og indhentede ved den Gave han besad til at lede op, saavel

sættelsen med nogle litterariske Anmærkninger, som Stykket gav Anledning til, og som han troede vore offentlige og private Bibliotheker kunde forsøne ham med. Men imidlertid kom han bort, og maatte lade det blive ved den korte Indledning, som er af ham.

i offentlige som private Bibliotheker, i en Tid af omtrent 20 Dage — længere opholdt han sig ikke her — en saa udbredt Kundskab om vor videnskabelige Forfatning, som en anden Enap i et heelt Aar havde indhentet sig.

Iblandt andet foreviste Arnæ Magnæus ham sin overordentlig store Samling af Haandskrifter og gamle Diplomer, som han deels med egen Haand, deels ved lønede Skrivere havde copieret efter Originalerne; desuden sine Rettelser i Saxo Grammaticus, i Olai Wormii Monumenter, i Lindenbrogs Scriptorum septentrionalium og i andre Bøger. Endelig meddeelte han ham ogsaa et Brev de lingua Evangelicorum Gothicorum, som ere til under Uphilas Navn. Billig tilstod han fremdeles sin lærde Gæst Brugten af en Codex, som indeholdt en Commentar til Apocalypsis af en spansk Theolog Aprigio fra det 6te Aarhundrede, der ikke var udgivet, og som meget stalden forekommer i Bibliotheker, ja som nogle endog har anseet for aldeles forkommen.

Ikke mindre oprigtig og forekommende viste sig Gram imod Mosheim. Han aabnede ham næsten alle sine Skatte, hvori, foruden Otho Sperlings og lærde Mænds Breve til ham, som ogsaa et eget Bind, der indeholdt lignende Breve af Gruterus, Scaliger, Lingelsheim, Casaubonus, Mart. Opitius, Grotius, og andre, befandt sig en Bog i Octavformat, hvori Gram med egen Haand havde indført hvad han indtil den Tid var kommet over af græske Anecdota. Det Gram satte størst Pris paa heraf, og som nødvendig maatte tiltrække sig enhver Lærds Opmærksomhed, var et Fragment af Plutarchs Skrift *περί ευσεβείας*, hidindtil, saavidt man vidste, udgivet. Dette havde han ikke alene med egen Haand indført i bemeldte Bog, og hist og her tilføjet smaa Observationer, deels af sit Eget, deels af Stobæus og Andre, paa gjennemskudte rene Blade, men gjemte

endog selv omhyggelig paa de Pergamentblade, hvoraf det var udtaget, dem hans Ven Arnæ Magnæus havde foræret ham. Magnæus havde fundet disse Blade i Enden af en vis latinſk Codex, som henhørte til den Samling af Haandskrifter, hvilke han havde faaet fra Jens Rosenkranzes Bibliothek, og som fra Spanien vare bragte her ind. Til samme Samling henhørte ligeledes den omtalte Aprigius eller Apringius over Abenbaringen, foruden nogle Ciacconianske og andre Haandskrifter, hvoraf nogle saa endnu ere tilovers, som findes blandt Arnæ Magnæi Manuskripter paa Universitets Bibliotheket. Paa denne Maade vare ogsaa de Pergament-Blade komne til Gram, som, efter en nøyere anstillet Undersøgelse over Fragmenter, havde i Sinde at udgive det med Anmærkninger og Oversættelse. Mosheim opmuntrede og bestyrkede ham i sit Forsæt, tilbød sig ogsaa frivillig at ville, saasnart han kom til Hamborg, underrette Fabricius derom, og isald han havde hørt noget til dette Plutarchs Skrift, da lode Gram det vide. Imidlertid udbad han sig den lille Bog, hvori omtalte Anecdota vare, blot paa to Dage til laans, for at læse det og prøve, om Stilen var Plutarchs. Gram tillod det, og nagtet Haandskriftet ikke vendte tilbage før den Dag før Mosheims Afreise, saa lod han sig dog derfor ikke mærke med nogen Fortrydelse over sin Feielse. Han tog ogsaa med sig alle Cupers Breve til Sperling og Sperlings til Cuper, i det han paatog sig at besørge dem udgivne ved en Boghandler i Holland. Gram vilde ikke tilegne sig Hæren af Fremmedes Arbejder, men var glædet ved, at de kom ud i den lærde Verden, paa hvad Maade det saa søgtes ske, og overlod ham derfor villig det hele Bundet.

Næsten et heelt Aar forløb under jævnlig Brevveksling imellem Mosheim og Gram; saa stæder Gram paa et Brev fra Mosheim til Jacob Za-

sæus, som denne havde bekendtgjort i det bremiske Bibliothek (Class. 6. Fas. 1. 4. p. 749). Brevet var skrevet fra Kiel, og blandt andre Ting hedder det deri saaledes: "Jeg har af en meget gammel Coder affrevet Plutarchs *περὶ ευγενείας*, som De veed, af de Lærde var anset for tabt. Jeg har faaet fat paa Aprigii Pacensis Commentar til Apocalypsis, der ligeledes ansaaes for lange siden tabt, og som Isidorus Hispalensis og andre Gamle anfore med saa megen Roes. Den kom jeg over i en meget gammel Coder, som har tilhørt Aria Montanus, og er skrevet i Barcellona Aar 1300. Jeg har confereret Adamus Bremensis med en berømt Pergament Coder paa Universitets Bibliotheket. Jeg har ved Hielp af Arnas Magnaus forbedret Lindenbrogs Scriptorum Septentrionales, som ere yderst seilfulde udgivne. Jeg har faaet fat paa den store Antiquars, Otto Sperlings Breve til de største Mænd paa hans Tid, hvoriblandt ere næsten 100 fra Cuper af det lærdeste Indhold. Jeg har skrevet en Afhandling om Ulphilas, som dog endnu mangler sidste Haand. Først burde jeg have erindret, at jeg har indgaaet Betskab med Danmarks lærde Mænd, Gram, Hoyer, Casper Bartholin, og andre som jeg er forvisset paa, siden at faae af, hvad jeg begiærer. Hvor mange, og hvor store Skatte besidder ikke Danmark! hvor mange Skribentere, som endnu ikke ere udgivne! hvor mange siældne Mindesmærker, især i den nordiske Historie! Hvor mange fortræffelige Haandskrifter indeholder alene det Nostgaardske Bibliothek! Men det mangler disse Skatte paa dem, som kunde tage sig af dem, og, saaledes som Tiderne nu ere, finde de dem neppe."

Dette Brev satte Gram i ikke liden Forundring. Saa skulde Mosheim da have affrevet Plutarch og de andre grammiske Apographa, som han tog hjem med sig? Han skulde være kommet over Aprigii Com-

mentar, men hvor og hvorledes? det tier han med. Næmlig han havde laant dem paa nogle Dage for at læse dem, og gaa i en Hast, Magnaus usvibende, skrevet dem af. Han skulde have confereret Adamus Bremensis med en berømt Coder? dette hanger vel saaledes sammen, at han har faaet Die paa de Forbedringer til denne Skribent, som Fabricius anfører i sit Bibliotheca medii ævi Tom. I., og vindicerer deres rette Forfatter Arnas Magnaus, uden at tale et Ord om Mosheims Collation; som han dog vist ikke skulde have undladt (thi han maatte jo dog vel kiende Brevet til Hasaus), ifald han ikke allerede den Gang havde lugtet Mandens Skryderie. Det, at han tilstaaer at have haft Hielp af Magnaus i sine Rettelser til Lindenbrogs Scriptorum, det gjer han formodentlig af den Grund, fordi han undsaae sig ved at binde Folk paa Vermet, at han paa egen Haand i saa kort en Tid havde gjort saa stor en Fremgang i den danske Historie, og det danske Sprog; at han ene kunde rette saa mange fordarvede Steder. Men Anledningen til dette Prælerie var, at Magnaus, da de kom paa Tale om Lindenbrog, havde vist ham de vittige Steder, som han i Margen af Bogen havde rettet. Det samme maa man tænke om hans Afhandling om Ulphilas. Det vigtigste og meste deri har han udplukket af Magnaus Observationer.

Da slikt ikke kunde dølges, især da Magnaus, en stor Fiende af det lærde Prælerie, ved adskillige Leiligheder stillede paa Mosheims Brev, hvorved ikke alene Mosheims Lærdom, men ogsaa hans moralske Character, som begge til den Tid vare i lige stor og almindelig Agtelse, blev udsat for Geniernes Spottehy, saa besluttede man at høre ham selv, inden man fældede nogen Dom over Manden som Plagiatör. Hofpræst Conradi paatog sig at skrive ham til, og Mosheim besvarede hans Skrivelse med følgende af tydsk oversatte Brev:

”Det har meget smertet mig, at et Stykke af et uskyldigt Brev skulde være i Stand til at evvække Mistanke imod mig hos nogle af mine Venner som jeg elsker og ærer. Det ærgrede mig at see Hr. Dr. Hases Ubeskedenhed, som undertiden lader sine Venners Breve imod deres Villie, og undertiden end ikke saa gandske oprigtig, trykke. Han har spillet mig flere saadanne Streger, og jeg har derfor næsten ophævet Brevvekslingen med ham. Men jeg har dog ogsaa troet, at denne Sag var en saa ussel Bagatel, at jeg ikke engang har fundet det fornødent at undskyldte mig desangaaende i min sidste Skrivelse til Hr. Gram. Det selv samme Stykke af dette Brev havde kunnet overbevise ham om, hvor megen Høiagtelse jeg bær for ham, og at jeg aldrig har haft i Sinde at skrive noget, der kunde fornærme ham. Dog jeg vil forklare mig tydeligere.

I) Man lægger mig til Last og anseer det for en Usandhed, at jeg skulde have afskrevet Plutarch af en gammel Codex. Om jeg nu havde skrevet dette? Herre Gud! hvad var saa deri, og hvem havde jeg skadet dermed? det var en pauvre vanité at tilskrive sig noget som man ikke havde gjort, og det i en Sag, som i sig selv intet betyder. Jeg blev derved ikke et Haar lærdere eller ulærdere, om jeg af en gammel Bog havde afskrevet et Par Blade eller ikke afskrevet dem. Imidlertid giver min Samvittighed mig det Vidnesbyrd, at jeg ikke har skrevet de Ord, saaledes som de staae i Hr. Hases Brev, og han maa enten have læst galt, eller ogsaa haft andre Tanker i Hovedet. Jeg har allerede for to Maanedes skrevet til Dr. Hase derom, men han har endnu ikke svaret mig et Ord derpaa. Jeg

skal alligevel ikke holde op, seend det kommer ud hvori Forsøelsen stikker, og Hr. Gram skal offentlig saae Satisfaction, da han meener, at hans Tre ved denne Sag er interesseret. Naar han kun selv vil tænke efter, saa vil han let kunne slutte, at jeg, da jeg skrev dette Brev privat og i en Hast, sandelig ikke kunde have den Intention at giøre mig til paa hans Bekæstning. Og hvor kunde jeg være saa toffet at indbilde mig, at jeg vilde blive høiere anskrevet hos min Ven, naar jeg meldede ham, at jeg havde copieret nogle Blade af en gammel Bog? o! miserable vanité! Skulde jeg endda have skrevet det, saa har jeg dog ikke villet skrive det saaledes, eller ogsaa som jeg snarere troer, jeg har skrevet: Jeg har opdaget eller fundet i en gammel Codex o. s. v. Imidlertid erindrer dog vel Professor Geam sig, at jeg ved min Marvarelse med hans Tilladelse har haft hans Copie af denne Codex nogle Dage hos mig, hvor jeg rigtig nok afskrev nogle Blade for at kunne bedømme den, som jeg gav til en berømt Mand i Hamburg, der vilde sammenligne den med nogle andre Bøger af Plutarch. Jeg har alligevel for ikke lang Tid siden funden en anden Codex af dette Bærk i det Wolfenbüttelske Bibliothek, og jeg ønskede at Hr. Gram vilde fikke mig en Copie af sin Codex for at jeg kunde sammenligne den med den Wolfenbüttelske, som efter Anseelse er langt fuldstændigere. Jeg forlanger ikke at udgive Bærket, men, isald han har Lyft dertil, vil jeg her skaffe ham en Forlægger, og udgive med et andet kiant græsk Manuskript, som nyelig er faldet mig i Hænder og som indeholder et fortræffeligt Digt om en Fyrstes Døder, med en lærd Commentar af den berømte Frantz Port, for at de kunne trykkes under et; tillige

skal jeg sende Variantenne dertil af den Wolfenbüttelske Codex.

II) Hr. Arnas Magnæus tager det ilde op, at jeg har skrevet en Disputats om Ulpilas? Er det ogsaa uueligt, at den lærde Mand kan tage dette ilde op? eller bilder han sig ind, at jeg har udgivet hans Brev om Ulpilas, som han meddeelte mig, for mit, eller nogensinde vil udgive det for mit? Tænker han det, saa kan jeg forsikre ham for den evige Gud, at jeg aldrig har haft det i Siinde. Hans Brev gav mig Leilighed til at faae mine for nogle Aar siden samlede Collectaneer om Ulpilas frem paa nye og at bringe dem i Orden. Deraf opstod en Disputats om Ulpilas, som jeg med det første agter at lade trykke, naar jeg først faaer den nye Udgave af Codex argenteus fra Holland, som jeg venter paa. Jeg agter deri at anfere p. 20 og 26 af hans Brev med megen Berømmelse, og dersom han tillader det, at lade det heelt aftrykke. Jeg har allerede med tilbørlig Nøds erindret dette Brev i mine Noter til Eupers og Sperlings Breve p. 6. Hvorledes kan det da være, at den ærlige Mand støder sig over min Beretning til min Ven, at jeg havde skrevet, men endnu ikke udarbejdet en Afhandling om Ulpilas. Mit Forehavende er uendelig forsikkligt fra hans. Jeg handler om Ulpilas; men han om Sproget i Codex argenteus, som man tilskriver Ulpilas. Men saaledes gaaer det, naar man usøfsigtig lader private Breve trykke. Hvor let sødes heraf Misforstaaelse. Dog jeg haaber at alting skal blive godt igjen, naar mine Venner faae denne Esterretning. Jeg maatte jo være gal, naar jeg i andre ærlige Folks levende Live, som selv kunne skrive, tilrøede mig deres Arbejder."

P. C. "En Ven i Bremen, som jeg har tilskrevet, giver mig just nu at forstaae, at han har spurgt et Menneske, som Hr. Gasæus bruger til at afskrive, om han kiendte noget til Omstændighederne med Brevet, og havde faaet til Svar: det kunde gjerne være, at ikke alting forholdt sig saa ganske rigtig, da en Deel af Brevet var bortrevet med Lakket, som han ex conjectura havde suppleret. Hvad gielder det? Min Formodning som jeg ovenfor ytrede, træffer ind?"

Førend dette skete, havde allerede Mosheim meddeelt Fabricius og Wolf i Hamburg sin Afskrift af Grams Plutarch, men af Forsigtighed skulde den rette Eiers Navn. Fabricius indrykkede det Heele, saaledes som han havde faaet det, i det 12 Bind af sit Bibliothek, men skulde visselig ikke have fortiet Grams Navn, hvis han havde vidst det, især da han alt længe havde staaet i Correspondence med ham. Og Wolf som stod færdig med at udgive det hele Skrift af Plutarch, skyndede stærkt paa Mosheim, at han, efter Løfte, skulde understøtte ham med det som manglede i Copien. Nu var Conrads Brev kommet imellem, som satte Mosheim i den ubehageligste Forlegenhed, hvorledes han skulde faae Supplementet af Gram. Thi efter at Gram havde læst hans Forsvarsfrivelse til Conradi, vilde han intet videre sende ham, og det, han havde anfert om den Wolfenbüttelske Codex, holdt Gram for Bind. I denne Besklemmelse var intet andet for Mosheim at gjøre, end at aabenbare den hele Hemmelighed for Wolf, og faae ham til selv at skrive Gram til og anmode ham om at opfylde sit Ønske. Det gjorde da ogsaa Wolf, og skrev Gram følgende Brev til; det første Brev som blev verlet imellem disse 2de Mænd:

"Tillad, fortreffelige Mand, at jeg, kiendt ubekiendt og som tilforn ikke har haft Leilighed at vise

Dem nogen Tjeneste, ved denne Skrivelse vover at anholde om Deres Benskab. De erindrer Dem, at den lærde Mosheim, da han var i Kiøbenhavn, af Deres Haandskrift har copieret Plutarchs Dialog (saaledes forekommer den mig) *περι ευφρονας*. Dette hans Afskrift er med hans Tilladelse kommet til mig, som er beskæftiget med at udgive Alderdommens Anecdota. Imidlertid fik jeg ikke Skriftet fuldstændigt, hvad enten nu den lærde Mand ikke har affrevet, eller Deres Haandskrift ikke indeholder det Hele. Den Deel af Dialogen, som jeg har, sluttet med de Ord: (Her anføres det græske Fragments Ord). Det samme Stykke har den lærde Fabricius næsten heelt og holdent efter Mosheims Copie indført i den sidste Tome af sit Bibliotheca græca, som vi har faaet med denne Messe. Jeg er nu ifærd med at udgive den 4de Tome Anecdota, hvoraf 3 Aft allerede ere trykte. Denne Tome havde jeg foresat mig, om jeg maatte med Deres Tilladelse, at pryde med den Dialog som med en kostelig Perle. Jeg beder Dem derfor meget, at De enten vil skikke mig Originalen selv, da jeg synes at opdage deels Huller, deels Feil i Copien, eller have den Godhed at lade i det mindste det Stykke, som endnu mangler mig, paa min Bekostning affrive."

Gram opsatte det nogen Tiid, inden han svarede paa dette Brev, og bragte imidlertid en frisk Afskrift i Stand af Plutarchs Piece, som han med egen Haand forfærdigede, og indfærdede nogle smaae Anmærninger, saadanne nemlig som endnu ikke sandtes i Fabricii Udgave. For da at vise Mosheim, at hans barnagtige Streger intet rørte ham, og at det endogsaa var ham det samme under hvis Navn den store Skribents Fragment kom ud, naar ikkun Publicum skeete en Tjeneste dermed, saa sendte han paa Wolfs Begjæring, sin nye Copie fuldstændig og directe til Mosheim i

Helmstad, tilligemed Svaret paa Wolfs Brev. Wolf opholdt sig den Sommer i Holland, og var endnu ikke kommen tilbage til Hamburg, da Mosheim fik Pakken fra Kiøbenhavn. Gram fik derfor først Brev fra ham. Her er det:

"Det vilde hverken være mig beleiligt, vidtlostigt at fortælle, ikke heller skjøttede De om at vide Narfagerne som kan have forhindret mig fra at skrive Dem for til, og takke Dem for det tilsendte Fragment af Plutarch. De, som reise, giste sig, tiltræde nye Embeder, betiene sig af mange Friheder, som en anden ikke turde tiltage sig. En af disse har ogsaa jeg været i denne Tid. Her har De alt. Jeg er endnu ikke min egen Herre, og selv dette skriver jeg mellem Hoffets Stoy og Messens Besværligheder. Men jeg holdt det dog for raadeligere heller at skrive skodesløst og uden Pynt, end slet ikke, at skrive Dem til. Jeg takker Dem altsaa hermed i tre Ord mangfoldig for Plutarchs lille Skrift, som De med egen Haand zitrilig affrevet har tilskicket mig. Begyndelsen deraf, som i Kiøbenhavn var affrevet, havde jeg allerede tilforn meddeelt Wolf, som viiste Fabricius det, der, som de uden Tvivl alt veed, har prydet den 12 Deel af sit bibliotheca græca dermed. Vær forsikret, fortræffelige Mand, at det er skeet aldeles imod min Villie og mit Vidende. Endnu mindre behagede det mig, at han havde nævnet mig, endskjønt han ikke har sagt det, som Hærens, jeg veed ikke paa hvad Grund, fæv, at det var copieret af mig, men blot fortalt at det var copieret. Efter at jeg siden havde faaet Deres Copie, traaf det sig besynderligt, at Wolf paa en hollandsk Auction kom over det selsamme Fragment, som Arnoldus Ferronus, Kongens i Frankrig Oversætter havde udgivet med en meget zitrilig latinsk Version. Det havde nu Fabricius og Wolf, De og jeg intet vidst af tilforn. Da Wolf underrettede mig

derom, tog jeg ikke i Betænkning at sende ham Deres Copie, for at hans Plutarch, som han alligevel agtede at udgive, kunde blive desto fuldkommere. Deres Plutarch vil da komme til at staae i den 4de Tome af Wolfs Anecdota, tilligemed Ferroni overmaade smukke Oversættelse. I den femte Tome staae Varianterne af den Wolfsenbyttelske Codex Plads. I Fortalen vil Wolf, som det hør og bør sig, tilægge Dem, beste Ven, Æren af Copien, og yde Dem forkyldt Tak. Saa skal da den hasæisse Beretning giendrive, som forledte nogle af Uforsigtighed til at troe, at jeg tilegnede mig en andens Fortieneste. Skiondt jeg er et Menneske, staaer jeg dog ikke den, der ved stette Midler i saadanne Ting søger Roes. Dette vilde jeg, De skulde vide, ypperlige Mand, for at De ikke skulde fatte stet Tanke om mig, eller troe, at jeg ikke havde handlet som en ærlig Mand. I øvrigt troer jeg, og Wolf, som hilser Dem ved mig, troer det ogsaa, at De ikke vil tage det ilde op, at han paa denne Maade har forekommet Dem med Æren af Plutarchs Udgave. Jeg vilde skrive mere, hvis ikke de mangfoldige Forretninger ved Hoffet vare i Veien. Et Exemplar af mine første Arbejder ved Helmstad Akademiet, og af mine andre Afhandlinger skal Hr. Schröder tilfille Dem i mit Navn. Nu er jeg fuldt op beskæftiget med at udgive Kirkehistoriens Skribenter og med at udarbejde et stort System af de kirkelige Oldsager. Hvad Sperlings og Eupers Breve nu tager sig for i Holland, det veed jeg stet ikke. Thi det er 6 Maanedes siden, jeg hørte noget deraf; dog tvivler jeg ikke paa, at man jo arbejder fort paa Udgaven. De Copier, som De har betroet mig, vente paa en Leilighed, da de med Sikkerhed kan vorde Dem tilbagesendt; thi jeg bruger dem ikke længer. Jeg beder meget at hilse mine

Venner, især Arnas Magnæus. Lev staa vel, lærde Mand og bliv min Ven."

Kort derefter indløb dette Brev fra Wolf:

"Jeg var knap kommet tilbage fra min hollandske Reise, førend jeg modtog Plutarchs lille Bænk *περι ευγενειας*, tilligemed Deres meget kærkomne Skrivelse, et udmærket Bevis paa Deres venkabelige Sindelag imod mig. De indseer selv, hvor behageligt dette maatte være mig. Jeg vil derfor nu intet videre lægge til end blot Forsikring om min Forbindtlighed og Erkiendtlighed for Deres store Godhed. Det øvrige sparer jeg til Skriftets Udgave, som snart kan ventes, og deres Ordres til mig. Det forholder sig rigtig nok saaledes som Mosheim nyelig har skrevet Dem til. Jeg har for ikke længe siden paa en Auction i Haag staaet en meget zjirlig latinsk Oversættelse af det samme lille Skrift; men som slipper just der, hvor Deres Haandskrift slipper. Oversættelsen er af Alex. Ferrano, London 1656 i 8vo. Af Oversættelsen seer man, at Haandskriftet, som han har brugt, for det meste, endog i aabenbar feilagtige Steder, stemmer overeens med Deres. Imidlertid har jeg dog haft den Nytte deraf, at jeg derved deels med Held har kunnet udfylde alle de Steder af de Gamle som De erindrer Dem, vare gandske udeladte i Deres Haandskrift, deels ogsaa nogle andre Huller."

Da omsider den 4de Tome af Anecdota var færdig fra Pressen, fik Gram den tilsendt fra Udgiveren, som havde gjort ham den Ære at dedicere den til ham. Tilligemed Foræringen fulgte dette Brev:

"De modtager hermed, lærde Mand, den 4de Tome af mine Anecdota, som jeg har taget mig den Frihed at tilegne Dem, for saaledes nogenlunde at lægge min Erkiendtlighed mod Dem for Dagen.

De vilde med dette ringe Erkiendtligheds Bewis tage til Takke, indtil jeg finder Leilighed i Gierningen at giengiaalde Dem Deres Godhed. Pompeii Caimi lille Skrift de Nobilitate, som de gjorde mig opmærksom paa, har jeg forgiæves her, saavel som andensteds søgt efter. De vilde derfor selv have den Uleilighed at undersøge, om min Conjectur, som jeg anbringer i Fortalen, er grundet, at nemlig det Sted, som Caimus anfører, men som ikke staaer i Deres Haandskrift, maaske vil findes i de Haandskrifter, som Ferroni latinke Oversættelse har fulgt. Fremdeles udbeder jeg mig meget Deres lærde Anmærkninger til de Steder, som jeg enten ikke kunde komme ud af, eller hoor jeg har taget feil. Trykningens Jilsærdighed formedelt den forestaaende Leipziger Messe, tillod mig ikke med den yderste Jliid at giennemgaae Alt. De beviser mig en dobbelt Tieneste, om De tillader mig at beholde Deres Haandskrift af Plutarchs Værk; hvis ikke, skal jeg mage det, at det strax bliver Dem heel og holden tilbagesendt."

Men nok om Udgaven af Plutarchs Skrift. Nu skal vi høre, hvorledes det hænger sammen med Cupers og Sperlings, samt det andet Bind af lærde Breve. Det er alt ovenfor erindret, at Mosheim havde taget Cupers og Sperlings Breve med sig, og lovet at udgive dem i Holland. Men Gram hørte aldrig til denne Udgave. Brevene ere dog siden efter bekendtgjorte af Joh. Poleni, som havde faaet dem ved Havercamp, i den 4de Tome af Novus Thesaurus Antiquitatum Romanarum & Græcarum, sen udkom i Benedig. Meer end 7 Aar vare forløbne, og endnu havde Mosheim ikke fikket de belovede Breve tilbage til Gram. Hvorfor Gram, som ikke vilde være af med sin Eiendom, skrev Joh. Wilhelm Schröder til, for ved ham at udvirke deres Tilbagesendelse. Ingen kunde bedre gjøre det end han, som var Mos-

heims bestandige Fortroelige. Det virkede ogsaa; thi saa Naaneder efter (det var i Aaret 1731) fik Gram ved Schröder sig tilsendt en Pakke, med Mosheims Segl for, som indeholdt alle de haandskrevne originale Breve, men uden Brev fra Mosheim selv. Det var disse Originaler, som Mosheim havde taget med sig her fra og hele 8 Aar beholdt, og som Gram siden glemte paa, og endnu heel og holden ere til. Hvorledes kunde Mosheim da strax Aaret derpaa skrive til Uffenbach, det som Schelhorn anfører af ham i den anden Deel af sine Amoenitates Ecclesiastica: "Jeg seer af det bremiske Bibliothek, at den lærde Mosheim paa sin Reise i Danmark, foruden meget andet er kommet over Sperlings og Cupers Breve." Hvad Skiebne disse Breve har haft, det beretter Manden selv i et Brev til Uffenbach, hvor han siger: "Jeg har eiet næsten alle Sperlings Breve til sin Tids Lærde, men nu har jeg ikkun nogle saa tilbage: Resten har jeg sendt til Gram, og disse ere undergaaet i den Jlsbrand, som fortæredede hans Bibliothek. Dette Tab har meget smertet mig; men hvo vil vredes paa Skiebne?" See! saa havde Mosheim, da han sendte Gram Resten af Brevene tilbage, stukket nogle saa tilside? Det var slet ikke falden Gram ind; thi han havde, da han betroede Mosheim Samlingen, hverken tiltaalt ham Bladene, eller forlangt noget Bewis af ham derfor. Gram ansaae det for et løst Foregivende af Mosheim, og vilde ikke videre røre ved den Sag. Men det Mosheim anfører om Jlden, som skulde have fortæret Resten af de tilbagesendte Breve med Grams Bibliothek, er noget ret forunderligt Toi. Skulde Manden da først efter Aaret 1731 have faaet Nys om denne Jlsbrand? Skulde han have glemmt, at den Tid da Kiøbenhavn brændte, Cupers og Sperlings Breve ikke besandt sig hos Gram, men først 3 Aar efter den Kiøbenhavnske Jlsbrand blev krævede af Mosheim, og Gram tilbageleverede. Det

var altsaa ikke fuldt et Aar, førend Mosheim berettede deres Opbrændelse og smertelige Tab til Uffenbach.

Af det samme Brev til Uffenbach fører Schellhorn et andet Sted an, som lyder saaledes: "Man tilbød mig i Kiøbenhavn et stort Bind af Hugo Grotii Breve til Freinsheim og andre, det beholdt en Ven tilbage, og det er i den samme Ildbrand, som fortærede Sperlings Breve, opbrændt." Men der vare i den Codex, som han angiver, ingen Breve af Grotius til Freinsheim. Bindet af Breve tilbødes ikke Mosheim paa anden Maade end til Esterhyn; ikke holdt nogen Ven tilbage andet, end hvad der hørte ham til; endelig fortæredes disse Breve ligesaa lidet som Sperlings; thi det Bind, Mosheim Aar 1722 havde set her, og hvis Tab han 1732 beklagede, det samme Bind er endnu heel og ubeskadiget at see i Grams Bogsamling. Med dette Bind Breve forholder det sig saaledes:

Aar 1715 fik Gram dette Bind, som indeholdt lærde Mænds Breve fra Begyndelsen af det 17 Aarhundrede indtil 1634, til Foræring af en norsk Præst, ved Navn Franz Vasse, hvis Fader havde faaet det af en Kiøbmand paa det Sted i Norge, hvor tilforn den lærde Henrich Holst, Assessor ved Oberhofretten i Norge havde boet. Denne Holst kom paa sin Udenlandsreise i fortroelig Bekjendtskab med Freinsheim, som den gang levede i Worms, og ægtede efter denne store Mænds Død, hans Enke. Da hun siden døde, rejste han tilbage til Danmark, og fik af Kong Frederich den 3die denne Post i Norge. Det er den samme Henrich Holst, hvis Navn sees foran i Udgaven af Phædri Fabler med Freinsheims Noter. Denne Udgave havde nemlig han besørget af Freinsheims Haandskrifter. Han tilstaaer i Fortalen at være i Besiddelse af mange andre af Freinsheims inedita, som vente paa de Stores Gunst eller Boghandlernes Gavnelyst for offentlig at bekjendtgjøres. Den samme Præst fortalte, at da

Holst og hans anden Kone, som han havde faaet i Norge, vare døde (ved Aaret 1690), havde man fundet i hans Huus, en stor Mængde Bøger og haandskrevne Sager. Bøgerne kom til Kiøbenhavn og bleve solgte der, men Papirene som man havde pakket i to Tønder, havde den Kiøbmand taget bort, som Franz Vasses Fader havde faaet den omtalte Pakke med Breve af. Resten af Papirene havde han muelig opbrugt til Krammerhuuse. Denne ene Pakke blev tilbage, som han formodentlig ikke kunde bruge til samme Hensigt, formedelsk Bladenes Mørhed. Denne Codex er næsten 3 Tomer tyk i Kvart, og indeholder 3 Centurier og næsten ligesaa mange Decader af Breve. Det største Antal udgiore de fra Gruter, meer end 70 i Tallet. Af Hugo Grotius ere der 48, de fleste til Lingelsheim, meget faa til Salmasius, og stet ingen til Freinsheim, som Mosheim foregav. Af Scaliger ere der nogle og 20, de fleste til Haeschel og allerede udgivne, endskønt de hist og her synes at være fuldstændigere i denne Codex. De øvrige Breve ere af Thuanus, Lingelsheim, Casaubon, D. Heinsius, G. J. Vossius, M. Opitius, Valt. Venator, og andre. Denne anseelige Samling havde den lærde Freinsheim deels med egen Haand, deels med andres bragt i Stand. Gram ønskede meget, naar han havde kunnet faae en Forlægger, at udgive dem; og havde til den Ende lange liggende færdig en meget nitid og nøiagtig Afskrift af dem alle. At Gram ingenlunde misundte andre Meddeelelsen af dem, det sees man deraf, at han Aar 1735 laante dem ud til Christ. Wolf, og tillod ham at tage Afskrift af dem eller collationere dem, for at førege sin egen Samling. Og allerede nogle Aar tilforn (ligesaa efter den store Ildbrand) havde Gram paa Forlangende ladet afskrive Lingelsheims og Thuanis Breve og fikket dem til en Boghandler i London, Samuel Buckley, for at betjene sig af dem i Udgaven af Thuanis Historie, hvor

man finder dem aftrykte i den sidste Tome, Sect. 6. fra Pag. 30 = 45.

Hvad de bitre Klager angaaer, som Mosheim, saavel i sit Brev til Contradi som til Gram, fører over Hasæus, som om denne havde fordreiet hans Brev, og de igientagne Forsikringer, han gjør om sin Væfthed og Ufkyldighed, saa seer man best, hvad man skal tænke derom, naar man tager den 1ste Tome af la Crozes Thesaurus epistolicus i Haanden. Thi her finder man endnu aabenbarere og skammeligere Bevis paa Mosheims Prælerie, end i det som Hasæus havde bekiendtgjort. Vi forbigaae her alle hans fornærmelige Udbladelser mod danske Mænd og vor hele Nation. Det, han iblandt andet siger om Josephus, som han havde confereret med Manuscripter, er den døde Løgn; hvilket ogsaa er lagt for Dagen i Udgi- vens Hauercamps Fortale, hvor man finder Sagen fremsat saaledes, som den virkelig forholdt sig. Nu, det han skriver om Rostgaard, som om han ikke meente det alvorlig med Libanii Epistler, fordi han ikke vilde betroe dem til enhver Viskelhering, det viiste Fremtiden hvor ugrundet det var, og at Rostgaard deri havde handlet klogelig. Thi havde han baaret sig anderledes ad, saa havde den lærde Verden nu manglet den smukke Udgave, som den fortræffelige Wolff paa- tog sig og bragte i Stand. Men, dette tilfødesat, lad os høre de Ord hvormed den litterariske Thraso i sit Brev til la Croze beskriver sit Tog til Dannemark, og det store Nytte, som han skabte med sig herfra: "Jeg har i Kiebenhavn fundet mange Mindesmærker af den ærværdige Altiid, som fra Spanien og andre Lande ved de kongelige Gesandtere ere bragte didhen; men Jammerfæde, at der ingen er, som kan bringe disse Ting frem for Lyset. En stor Deel deraf har Grev Sunderland, som nu er død, kjøbt til sit Bibliothek, for en uhyre Priis. Jeg har nyelig hørt, at Deres Konge agter at kjøbe dem. Jeg har iblandt an-

bet af en ældgammel Codex affrevet Apringius Pa- centis, fuld af besynderlige og uhyre Fortællinger. Har De optegnet noget om denne Mand eller hans Skrift, saa beder jeg, at jeg maae faae det. Thi jeg har foresat mig engang, om jeg lever, at skrive om ham. Videre: Plutarchus *rept evyevelas*, som De veed at Stobæus anfører, og som alle nu anseer for tabt. Men jeg har fundet den i en fortræffelig Pergament- Codex, som synes at være 300 Aar gammel. I En- den er den defect. En Bogbinder var Eier af Haand- skriften. Jeg reddede den fra Undergang. Jeg har allerede sammenlignet de Steder som Stobæus Ser- m. 86 p. 498 og 84 p. 494 anfører deraf, og fundet at alting forholder sig rigtig, ja endog mærket at Sto- bæus hist og her kan forbedres ved Hielp af dette Haandskrift. Det eneste som bringer mig i Forlægen- hed er, at den samme Stobæus anfører en Tirade af det samme Skrift, men siger at den er taget af Ari- stoteles's Bog de Nobilitate. Men jeg tvivler ikke paa, at jo Stobæus her har forhusset sig, og sat Ari- stoteles i Stedet for Plutarch, da det er aabenbart, at Aristoteles ikke er Forfatter til det Skrift, som jeg besidder. Jeg har desuden faaet endeel meget smukke græske Digte, som endnu ikke ere udgivne. Herom skal jeg maafe en anden Gang skrive Dem mere til. Et vil jeg allene endnu tilføie, at jeg er kommen i Besiddelse næsten af alle Sperlings Breve til vor Tids- alders Lærde, af antiquarisk og numismatisk Indhold, saavelsom ogsaa manges Bevarelses Breve til ham, og deriblandt over 50 fra Cuper, hvori han ofte med Ugtelse nævner Dem. Jeg vil ikke tale om et stort Bind med udgivne Breve af Grotius, Meursius, Gruterus, Salmasius, Vorstius, som rigtig nok har kostet mig fortræffelige Penge."

Naar Mosheim klager over, at her ingen er, som kan bringe disse Ting frem for Lyset, saa maa han have kiendt grumme lidet til de litterariske

Skatte som findes i Italien, Frankrig, Engeland, Tydskland o. s. v., og hvoraf synderlig meget ikke kan siges at være endnu bragt frem for Lyset, naar man seer hen til Anecdota. Til Grev Sunderlands Kjøbmandskab har vi, som lever i Danmark, intet hørt. Mosheim skulde have reddet Plutarchs Bog fra Undergang! Saa har da Wolf været ubillig og uretfærdig de største Fortienester; han som i den 4de Tome af sine Anecdota Græca ikke taler et Ord herom, men takker Gram for Plutarchs Skrift, og forbigaaer Plutarchs Frelser Mosheim! Jeg har endog mærket, at Stobæus hist og her kan forbedres ved Hielp af dette Haandskrift. Det er en Sagttagelse, som ikke Mosheim, men Haandskriftets Eiermand havde gjort.

Anledningen, hvorved han kom til Plutarch, er en Fabel, han selv har opdigtet. Imidlertid havde han hentet Stoffet til denne Fabel herfra. Gram fortalte ham, at Arnas Magnæus havde opdaget det græske Fragment i Enden af en af sine Codices, at en Bogbinder, som skulde sætte et nyt Bind om Codexen, havde revet det fra, og Magnæus da foræret det til Gram. Denne Beretning fandt Mosheim for simpel, og satte da den anden i Stedet, at han var kommet over Fragmentet hos en Bogbinder, og havde reddet det fra Undergang. La Croze meddeelte strax hele Fablen, som Mosheim havde smedet, til Jablonschi, som man seer af dennes Svar (Mum. 159 p. 184) hvor det hedder: "Wunderligt forekommer det mig, hvad De fortæller om Plutarchs Skrift, som Mosheim har frelst. Kun de da saa store Skatte ligge hen i et Land, som aldrig har haft Mangel paa lærde Mænd? De, som formaaer saa meget hos Eiermanden af disse Skrifter, vil, det veed jeg vist, ikke forsømme at skynde paa ham med Udgivelsen af dem." De grædse Digte, Mosheim roser, havde han lige-

ledes fundet i Grams Haandskrift. Gram havde afkrevet dem af Vindings Papire. I Henseende til Sperlings og Cupers Breve, saa er det falsk hvad han siger, at han tillige har taget mange Besvarelses Breve til Sperling med sig. Thi han fik ingen af disse, naar man undtager de fra Cuper. Hvad endelig det store Bind Breve angaaer fra Grotius, Meursius og andre, da er det vanskeligt at sige, hvad der har bevæget Manden til at lyve, og til med Flid at fortælle la Croze at han havde kjøbt dem i saa dyre Domme; med mindre han ventede at finde en generøs Kjøber, som vilde give noget ret anseeligt for dem, og naar han da havde fundet den, saa frasnakke den danske Eiermand uden Betaling sine Breve. Thi af den godhjertede Gram ventede han at faae hvad han forlangede, som han udtrykker sig i sit Brev til Zafaus. Men dette Haab havde han nu opgivet; og da han mange Aar derefter skrev til Uffenbach om den samme Samling af Breve, saa saae han sig nødsaget til at gribe til en anden Løgn. Til ham skrev han derfor: "at man i Kjøbenhavn havde tilbudt ham den Codex, men at den var blevet tilbage hos en Ven, og siden med den hele Sperlingsske og Cuperiske Krambod fortæret i Ijdebranden." Derved vilde han formodentlig holde Uffenbach tilbage fra videre at bekymre sig om de Breve.

Det var overalt blevet Mosheim til Bane og den anden Natur at lyve i sine Breve, og at prale med lærde Barers Acquisition. Det viser en Anecdote, som den lærde Franskmænd, der har udgivet en Deel af Cupers Breve, anfører i sin Fortælle der til. Han skodte nemlig, som han fortæller, paa det nys anførte Brev fra Mosheim til Uffenbach, og saae deraf at Cupers Breve til la Croze tilligemed dennes Svar sandtes hos Mosheim, det havde Mosheim selv bekendt. "Jeg eier endnu, skriver han, Cupers Breve til la Croze, tilligemed dennes Svar

derpaa, som indeholde mange fortræffelige og videværdige Ting. Men la Croze, som forærede mig dem, vil ikke at denne Skat, saa længe han lever, skal komme i fremmede Hænder." Da nu den lærde Frankmand længe havde været i Besiddelse af Cupers Breve til la Croze, men langsommelig søgt efter og aldrig kunnet finde dennes Svar derpaa, saa fattede han, ved at faae denne Efterretning, Mod og Haab om ved sine Venner, som kiendte Mosheim noie, endelig engang at overkomme la Crozes Breve. Han var endog saa vis paa sin Sag, at han i sin udgivne Plan fatte den lærde Verden i Forventning om at faae saavel la Crozes som Cupers Breve. Men da det kom til Gierningen, var hans Venners Umage med at faae la Crozes Breve fra Mosheim forgiæves. Han tager da selv Pennen, skriver til hans Høiærværdighed, og beder ham paa det indstændigste, han dog ikke længer vilde opholde ham med at sende ham la Crozes Breve, som han efter sit Brev til Uffenbach maatte eie, og som den lærde Verden med Længsel saae imøde. Saa fik han da langt om længe fra hans Høiærværdighed et Svar, som han, til sin Undskyldning, indrykkede i Fortalen af sin Udgaave. Man seer af dette, hvor jammerlig forlagten Theologen stiller sig an, hvor han vrider og vender sig; snart skyder han Skylden paa Schelhorn (dog vover han ikke at gaae saa vidt som han ved en anden Leilighed gjorde det ved Zassæus og hans Amanuenses), snart paa sig selv, og sin Pen, snart paa det overspændte Haab, han havde fattet om la Croze's Føielighed; endelig seer han sig bragt til den Yderlighed, at han for al Verden maa betiende og tilstaae, at han er en Pralhals. Her er Svaret

"Det er et smukt Forsæt, De har fattet, at betiendtgjøre den berømte Cupers Breve. Jeg ønskede af mit gandske Hierte, at det stod i min Magt, paa nogen Maade at bidrage dertil. Men jeg føler den

første Uformuenhed af Verden til at kunne understøtte Dem. Jeg har aldrig haft sal la Croze's Breve til Cuper i mit Bærg. Jeg har meer end een Gang bedet ham om dem, men hans Svar var altid, at det var imod hans Sædvane at giemme paa sine Breve. Jeg troer, det var fuldkommen sandt hvad han sagde. Men, vil De sige, De har jo dog forsikret sal. Uffenbach om, at De havde Cupers Breve til la Croze tilligemed dennes Svar? Det er sandt, jeg har sagt det, ifald Hr. Schelhorn rigtig har copieret mit Brev til Uffenbach, som jeg vel vil troe. Men enten har jeg sagt det i Taaget hen, eller ved Overilelse af min Pen, eller i det Haab at erholde de omtalte Svar. I hvordan det saa ogsaa er, saa kan jeg, naar det kommer dertil, med Originalbrevene fra sal. la Croze godtgjøre Dem, at han aldrig har betroet mig sine Breve til Cuper."

III.

De Frisers Legat.

Dette er det ældste Legat, som af Privatsfolk er stiftet ved Universitetet. Stifteren er Cankler Johan Friis til Hesselager, som døde ugift 1570, og var Universitetets første Patron efter Reformationen. Han skænkede kort før sin Død til fattige Studenteres Underholdning en Capital af 3000 Rdlr., hvorover hans Brodersønner Niels Friis til Hesselager, Friderich Friis til Hagested, Christiern Friis til Borrebøye oprettede en Fundats, dat. Juuleaften 1584. og dert forordnede, at Renten af bemeldte Kapital skulde hver Juuleaften uddeeles til 6 fattige Studenter, til hver Renten af 500 Rdlr. Denne Gave foragtedes ved Fundatsen med 500 Rdlr., som hans Brodrebørn skænkede til den Professor, der skulde have Opsigt med Stipendiarierne, og hver Maaned eftersee deres Scrip-

ta — hvorved forstaaes deres Collegii Hæfter og dic-tata — og forfæte om de slittigen studere. I denne Fundats saftattes, at den ældste paa Skoldsiden af de Friiser af Hesselager, og ingen anden, altid og til evig Tid, den ene efter den anden, skal have Fuldmagt at udnævne de Studentere som samme Beneficium skulle anamme, og naar de af Decano artium ere examinerede og duelige befundne, maa de i 3 Aar efter hinanden oppebære fornævnte Pension, saafremt de ikke med Usid i Lærdom, eller Utilbørlighed i Levnet det forkaeste.

Siden er fornævnte Hovedstol Tid efter anden, ved de Friisers Arvinger, saaledes bleven foretaget, at for nærværende Tid Elleve Studenter samme kan nyde, hver med 2 Adlr. omtrent maanedlig, foruden en lige Portion, som Ephorus oppebær for sin Møie med ammes Administration.

Distributien var, som sagt, bestemt at see hver Juuleaften. Men da man kom efter, at nogle Stipendiariier, naar de havde annammet deres Penge om Juul, droge fra Byen andensteds hen i andre Haand-teringer, og ikke brugte Pengene til det, hvortil de vare sunderede; forordnede Patronen Niels Friis, at, for at holde Stipendiarierne ved Universitetet, skulde Distributien see maanedlig, og deres Tilids Prover ligeledes hver Maaned eftersees. Denne Distributions Termin lagttages endnu.

Den sidste Descendent af de Friisers Familie paa Skoldsiden var Fruen Elisabeth Friis, Priorinde i Noeskilde Somsruelkloster, efter hvis Død Udnævnel-sen til Legatet skulde have tilfaldet Universitetet. Men bemeldte Fruen Friis indkom i Aaret 1749 med An-søgning til Kongen, at da hun var den sidste af de Friisers Descendenter, som var berettiget at udnævne til det Frisiske Legat, denne Ret da efter hendes Død maatte gaae over til de Friisers Madreneslægts, og hen-de være tilladt at udnævne og besikke sin Fætter paa

Madreneside, daværende Ridder, Kammerherre og Oberst over det Slesvigke Rytterregiment Hr. Ove Tuel, til Patron og Dispensator over det Frisiske Legat.

Consistorium, hvis Erklæring over denne Ansø-gning blev æffet, kunde hast Grund nok til at mod-sætte sig samme, allene for at haandthæve Fundatsens udtrykkelige Indskrænkning af denne Denominations-ret til de Friiser af Hesselager paa Skoldsiden, hvilke med Priorinden uddøde. — Men det forestillede tillige de skadelige Følger, som den Maade, hvorpaa Fami-lien udøvede sin Ret, havde før Studeringer, i det man indskrev unge Børn i Buggen, førend man kun-de vide, om de nogenstunde bleve stikkede til at studere, og ofte holdtes til Studeringer af ingen anden Grund, end for engang i Tiden at kunne oppebære dette Sti-pendium. Og da formedelst den Mængde af Indskriv-ninger ingen kunde komme til at nyde det, som ikke 20 Aar og derover i Forveien var indskreven: saa fulgte deraf 1. At saa eller ingen kunde komme til at nyde det paa den Tid, da de best behøvede det, nemlig imedens de opholde sig ved Universitetet for at fuldføre deres academiske Løb og tage deres Examiner. 2. At om en Student var baade Stipendiets Patron, og Professorene nok saa vel bekendt, af Stikkelighed, Lærdom og Tilid, kunde han dog ei hjælpes med dette Stipendium, saafremt han ei i hans Barndom dertil af en Handelse var bleven indskreven. 3. At en min-dre værdig, naar han var ældre indskreven, som oftest paastod og erholdt Stipendiet frem for andre, som for-tiente det bedre og behøvede det mere.

Saa rigtige disse af Consistorium imod Fruen Friises Ansøgning forebragte Grunde ere, saa angaae de dog snarere en Misbrug ved Stipendiets Vortgi-velse, som ikke er auctoriseret ved Fundatsen, end den-ne Vortgivelses Ret selv; men vist nok en Misbrug, som ikke saa let kunde finde Sted, naar Stipendiet

var under Consistoriets Administration; ihvorvel det ikke mangler paa Exempler fra ældre Tider, at ogsaa Consistorium har lovet Plads bort paa Collegierne nogle Aar i Forveien. Jeg siger, den Misbrug, at udnævne Børn i Buggen til det frisiske Legat, er ikke auctoriseret ved de Frisers Fundats, og Consistorium kunde for længe siden have modsat sig saadan en uordentlig Denominationsmaade. Fundatsens ovennævnte Ord synes meget mere at forudsætte, eller dog at kunne udlægges saaledes, at Patronens Denominationsret ikke kan udøves, førnd Candidaterne til Stipendiet af Decanore examinerede og duelig befundne, og altsaa ikke ferend de ere Studenter eller i det mindste Candidati civitatis academicæ.

Men det vare dermed som det vil, Froken Friis erholdte ikke alene under 3 April 1750 den ansagte Bevilling at udnævne sin Fatter Generalmajor Ove Juul til Patron og Dispensator af de Frisiske Legater efter hendes Død; men tog sig endog den Frihed, i den Copie af Bevilgningen som hun led indføre i den Protocol af Legatet som hun holdt, at udvide Bevilgningen til hans (Ove Juels) Descendenter efter ham, da den Kongelige Bevilgning ikkun nævner Ove Juul for sin Person. Paa denne egenmagtige Tilfætning, grundede sig upaatvibelig den Ret, som Ove Juels Descendenter bona fide tiltog sig at træde i hans Rettigheder, saa at endog Geheimeraadinde Juul Scheel udøvede samme Rettighed og udstødte Indskrivningsstedler i sin umyndige Søns Navn.

Dette troede Consistorium ikke længer at kunne lade hengaae upaataalt, og forelagde derfor Frue Geheimeraadinde Juul Scheel i Aaret 1793 de Grunde hvorfor det formeente, at det ikke kunde tilkomme hendes Søn, eller hende paa hendes umyndige Søns Vegne, at nominere til de Frisers Stipendium, med at denne Ret nu efter General Juels Død var hjemfalden til Universitet; hvorefter hun maatte undskyldes,

at Consistorium ikke længer kunde modtage de af hende paa hendes Søns Vegne udstødende Indskrivningsstedler, men maatte henholde sig ene og alene til Fundatsens Bydende.

Vel søgte Frue Geheimeraadinden i sit Svar til Consistorium at haandthave sin Søns formeente Rettighed; men da Consistorium er vedbleven sin Paastand, og i en yderligere Erklæring til det Kongelige danske Cancellie har forelagt sine Grunde omstændeligen; saa er det siden derved forblevet, og Consistorium, som nu anseer sig berettiget til at dispensere det frisiske Legat i den uddøde Familiagreens Sted, har taget den Beslutning i Henseende til de af Familien eller i dens Navn udstødte Indskrivningsstedler: "At de som ere ældre end Consistoriets Skrivelse til Geheimeraadinde Juul Scheel af 20 Februari 1794 maa indføres in libro Frisorum, og denne Indskrivning paa Sedlerne paategnes, men i Henseende til de sildigere indkomne maa paategnes, at de vel af Rector ere modtagne, men at de i Følge forberorte Resolution ikke kunne protocolleres in libro Frisorum." Næmlig saalænge Familien har bortgivet dette Stipendium, har vedkommende Patron meddeelt den Udnævnte et Udnævnelsesbevis under sin Haand og Segl, hvilket er blevet Rector Universitatis forevist, og af ham indført i den saa kaldte liber Frisorum, som har været i hver Rectors Giemme.

Til Ephorus eller Distributer af Legatet har Fundatsen indsat Lector eller Professor pædagogus, der svarer til nuværende syvende Professor ordinarius i det philosophiske Facultet, som tillige efter Universitetets ældre Fundats har været Notarius og Secretarius Consistorii. Men da nyelig ved et Kongelig Rescript af 20 April 1796, (see Univers. Journal. 3 Hæfte for sidstnævnte Aargang Side 120. B.) er gjort den Forandring med Secretariatet, at de, dette Embede tillagte Indkomster, saavel visse som uvisse

herester oppebæres af Qvæsturen, hvortimod den Secretarius baade som Secretarius og Professor tillagte Løn udbetales ham af Qvæsturens Kasse; saa kunde det synes, at ogsaa dette den yngste Philosoph, for hans Administration af det frisiske Legat, tillagte Emolument af en Stipendiarii Portion, nu burde hjemfalde Qvæsturens Kasse. Men naar paa den anden Side betænkes, deels hvor ubetydeligt dette Emolument er imod den megen Besværlighed, hvormed Administrationen er forbunden, da Distributsen skal ske maanedlig, og Alumni ikke altid ere tilstede paa den af Ephorus til Uddeeling bestemte Dag, hvilket, saavel som de idelige Forespørgsler forvolde ham idelige Afspredelser; deels at Legatet er en privat Mandts Stiftelse, som udtrykkelig har nævnt den Professor, som skal forvalte det, og hvad lucrum ham derved skal tilflyde; saa synes det ikke, at man kan betage den yngste Professor i det philosophiske Facultet det med Legatets cura forbundne ringe Emolument, eller anmode nogen Professor om at bestyre det gratis.

Af disse Grunde er det ventelig ogsaa, at Hr. Prof. Gamborg som Secretarius bliver ved at besørge Distributsen. Den beløber sig efter den nu gangbare Rentefod til 2 Rdlr. maanedlig, undtagen i Juni Maaned, da Alumni ikkun erholde 1 Rdlr. 1 Mk. 14 S.

IV.

Fortegnelse

paa

Alumni Collegii Regii

den 1ste Januari 1797.

1 Gottfr. Henr. Wendtsen
(Stip. Bingian.)	} 1 Junii 1792
2 Imm. Wadsfær	

3 Helm Goth. Tommerup	1 Julii 1792.
4 Poul Math. Schor	1 Novbr.
5 Henrich Schou (Stipend.
Masio Rostgaard)	• eod.
6 Biørn Wigfusen	1 Decbr.
7 Joh. Bull Møksfeldt	} 1 Mai 1793
8 Albr. Krank Stabell	
9 Nic. Kiær	1 Junii
10 P. Helt Fertiæg (Stipend.
Masio Rostgaard.)	1 Januar. 1794.
11 Jac. Bang (Stipend.
domus regia)	1 Febr.
12 Sv. Busch Brun	1 Mart.
13 Søren Møller (Stipend.)
Nannestad.)	} 1 Mai
14 H. J. Wilh. Schoulund	
15 N. Basse Lund	} 1 Mai
16 Frid. Chr. Kielsen	
17 Niels Sommer Ber-
genhammer	} 1 April
18 Joh. Fons	
19 Carsten Friis	} 1 Julii
20 Erich From (Stipend.
Bingian.)	
21 Ernst. Chr. Fischer	} 1 August
22 H. J. Petersen	
23 J. H. Monrath	} 1 Septbr.
24 Boye Rasch	
25 Niels Ch. Sør	} 1 October
26 Mart. Rich. Flor	
27 Joh. Chr. Wegener	} 1 October
28 Wilh. Neess	
29 Ole Hein	} 1 October
30 Joh. Chr. Olesen	
31 Matth. Heltberg	} 1 Novbr.
32 Marc. Lud. Hiort	
33 Joh. Steenstrup	1 Novbr.

34 Nic. Sev. Ramsing	} I Novbr. 1794.	65 Joh. Hieron. Hoff	} I Julii 1796
35 Ulrich. Frid. Winther		66 Nic. Weiner	
36 Corn. Steenbloch		67 M. H. Galschiatt	
37 Chr. Qvale		68 Jonas Fintenhagen (Stipend. Nannest.)	
38 Niels Sidelmann	} I Januar. 1795.	69 Søren Schive	} I August
39 Peder Hiersing (Stipend. Anon.)		70 Jac. Henr. Wolte	
40 Joh. Schreiber (Stipend. Anon.)	} I Februari	71 P. A. Dall, tilbagekommen	} I Septbr.
41 Jac. And. Wille		72 Herm. P. Gudme	
42 Joh. Leerbeck	} I Mart.	73 Hans Wandall	} I Septbr.
43 Ulr. Dan		74 E. U. Amundin	
44 Poul Math. Thestrup	} I April	75 P. D. Kierulf	} I Septbr.
45 Martin Møller		76 E. Jul. Emit (Stip. Holmianum)	
46 Palle Saabye Monrath	} I Mai	77 H. Kruse Winding (Holmianum)	} I Octbr.
47 Peter Hansen		78 Ole Valentin Rielsen	
48 Joh. Hammer	} I Junii	79 Gudmunder Scheving	} I Decbr.
49 Jørg. Mart. Leverenø		80 Arnas Wigfusen	
50 Jac. Kiær	} I Sept.	81 Carl Fred. Musaus	} I Januari 1797
51 Bernt Smith		82 Hans Vertram Troyel	
52 L. Kruse (Stipend. Vinding.)	} I October	83 Jørgen Bang	} I Januari 1797
53 Knud Schriver (Stipend. Mafion Rostgaard)		84 Ancher Anton Møller	
54 Rasm. Dreyer	} I Novembr.	85 Jens Frøchland	} I Januari 1797
55 Søren Meldahl paa Hospitalet		86 Johannes Schrøder Vendtsen	
56 Knud v. Hadeln	} I Januar. 1796	87 Søren Mandrup	} I Januari 1797
57 Frid. Mich. Lund (Stip. Bang.)		88 Niels Sørensen	
58 Fred. Ferd. Norager	} I Febr.	89 Jørgen Koefod	} I Januari 1797
59 Fred. Ant. Dop		90 Chr. Hugo Lohmann (Seminarist for Grønland)	
60 L. Birkeland	} I Martis	91 Ped. Krog Bull (Seminarist for Finnmarken)	} I Januari 1797
61 Joh. Henr. Mohr		92 Andreas Østermann (Seminarist for Grønland)	
62 E. Gottfr. Tietche	} I Mai	93 Ellung	} I Januari 1797
63 Jens Strarup		94 Brun } Landmaalere	
64 Poul Fenger	} I Junii	95 Bøffel }	} I Januari 1797
		96 Brostrup (Pensionist fra Baisenshuset)	

97 Thøstrup (Pensionist fra Baisenhuset)
 98 Nielsen } Informatorer paa Bay-
 99 Thøstrup } senhuset.
 100 Fohlmann }
 Regentsen den 5 Januari.

Baggesen.

V.

Fortegnelse

paa

Alumni Communitatis Regiae

den 4 Januari 1797.

	Gottfr. Henr. Wendsen	1792. d. 6 Febr.	
	Helm Gotthard Tommerup	" " 27 ejusd.	
	Paul Matth. Schor	" " 12 Mart.	
	Henr. Schou	" " 2 Jul.	
5	P. A. Dall	" " eodem.	
	Jacob Bang	" " 12 Novbr.	
	F. C. Bergman	" " eodem.	
	Diern Wigfussen	" " 26 ejusd.	
	Henr. Nissen	" " 17 Decbr.	
10	Abrah. Falck	" " eodem.	
	Niels Wasse Lund	" " eodem.	
	Joh. Steenstrup	" " eodem.	
	Albert Crantz Stabel	1793. 11 Febr.	
	Nic. Riir	" " "	
15	Casp. Frid. Lassen	" " 3 Jun.	
	Holg. Jørg. Wilh. Schoulund	" " eodem.	
	Joh. Chr. Wegener	" " 22 Jul.	
	Frid. Andr. Wilh. v. Gerstenberg	5 Aug.	
	Ernst Chr. Fischer	" " 30 Sept.	
20	Mart. Nich. Flor	" " 14 Oct.	
	Eric From	} 16 Decbr.	
	Joh. Chr. Steinman		
	Joh. Hier. Hansen		
	Jens Strarup	} 1793 d. 16 Dec.	
25	Oven Busch Bruun		
	Joh. Jøns	" " 30 ejusd.	
	Thom. Chr. Withusen	1794. d. 3 Mart.	
	Sor. Møller	" " 31 ejusd.	
	Ole Tønder	" " 7 Apr.	
30	Sor. Willumsen	" " 14 ejusd.	
	Niels Sommer Bergenhammer	21 ejusd.	
	Eman. Wadstøer	" " 28 ejusd.	
	Andr. Frid. Bøch	} 5 Mai	
	Mart. Nic. Møller		
35	Nic. Sev. Rasmøng	} 30 Jun.	
	Marc. Lud. Hiorth		
	Niels Chr. Sør		
	Wilh. Neess	} 7 Jul.	
	Joh. Henr. Monrath		
40	Eiler Schavland	" " eod.	
	Ulfr. Frid. Winther	" " eod.	
	Doye Næsch	" " 14 ejusd.	
	Joh. Chr. Olesen	" " 29 Sept.	
	Joh. S. Schreiber	} eodem	
45	Ped. Matth. Thøstrup		
	Claus Unger Lund	} 6 Oct.	
	Frid. Chr. Boserup		
	Joh. Leerbeck		
	Ped. Hiermøng	} eodem	
50	Palle Saabye Monrath		
	Marc. Elob Nenne	} 13 Oct.	
	Frid. Wilh. Benzen		
	Jens Soumer		
	Joh. Chr. v. Westen	} 3 Novbr.	
55	Thom. Baildon Fersten		
	Paul Fenger	} 17 ejusd.	
	Matth. Heltberg		
	Corn. Steenbloch		
	Christ. Qvale	} 17 ejusd.	
60	Niels Schive Sidelman		

Jac. Andr. Wille	=	1794. d. 17 Novbr.	Frid. Mich. Lund	}		
Paul Thaarup	}		Jonas Finchenhagen		}	1795. d. 24 Dec.
Jac. Volbroe			Nic. Weisner			
Niels Jac. Schou	}	22 Dec.	100 Laur. Bircheland	}		
65 Joh. Hieron. Hoff					Ped. Hammond	}
Carl Ulr. Amundin	}		Andr. Winding	}		
Jens Studsgaard		=	1795. d. 5 Jan.		Niels Verner Sorensen	}
Joh. Henr. Mehr	=	19 ejusd.	Peder Just	}		
Eiler Hagerup Smith	"	26 ejusd.	105 Jac. Baden		}	
70 Jerg. Sever. Voserup	"	2 Febr.	Joh. Henr. Volte	}		4 Febr.
Hans Bachman Mel-	}		Matth. Hvijsendahl		}	
chior			9 ejusd.	Galsfot		
Joh. Winding	}		Ped. Did. Kierulf	}	28 Apr.	
Lud. Frid. Muus		=	23 ejusd.		Ole Valent. Kielsen	
Ped. Hansen	}		110 Hans Wandall	}	9 Mai	
75 Christen Schierring			9 Mart.		Frid. Pore	
Joh. Landorph Holm	"	16 ejusd.	Andr. Chr. Gierlew	}	19 ejusd.	
Joh. Jos. Voserup	"	23 ejusd.	Jerg. Koefoed			
Laur. Engelstoft	"	13 April	Herm. Pet. Gudme	}	9 Jun.	
Casp. Gottfr. Tietche	}		115 Hans Eiler Wolf		}	
80 Jerg. Mart. Leverentz			20 ejusd.	Hans Bertr. Troiel		
Joh. Jac. Stephansen	=	4 Mai	Jac. Vering Hahn	}	20 Jun.	
Nb. Wilhardt Glahn	"	18 ejusd.	Hans Vilsted			
Joh. Hammer	}		Chr. Frid. Sack	}		
Easten Friis			1 Jun.		120 Hans Kruse Winding	
85 Ped. Hans. Blesberg	"	18 ejusd.	Chr. Julius Smith	}	30 ejusd.	
Jac. Kier	"	31 Aug.	Magn. Ernst Boyesen			
Laur. Kruse	"	21 Sept.	Jens Leegaard Schumacher	}	30 Jun.	
Verent Smith	"	1 Oct.	Soren Schive			
Ancher Ant. Moller	"	12 ejusd.	125 Jens Frechland	}	10 Jul.	
90 Knud Schriver	"	22 ejusd.	Pet. Heilman			
Kasm. Parelus Dreyer	"	1 Nov.	Kasm. Loren Helms	}	1 Sept.	
Knud v. Hadeln	}		Jerg. Bang			
Ser. Melbal				H. E. Saabye Meyer	}	
Frid. Ferd. Norager	}		130 Chr. Biern	}		11 ejusd.
95 Frid. Ant. Doy			13 ejusd.		Soren Bay	
Joh. Tonning	}		Hans Ancher Kosod	}	2 Oct.	

Paul Joh. Berner	}	1796. d. 2 Oct.
Frid. Ecklof		
135 Jens Gade		
Berthel Chr. Møller		
Ser. Wendelboe		
Severin Mandrup	}	13 Oct.
Chr. Frid. Dahl		
140 Jens Carl Winther	}	23 ejusd.
And. Jørg. Gleerup		
Joh. Schrøder Bendsen		
Chr. Andresen		
Kasim. Vrendstrup	}	3 Novbr.
145 Ped. Chr. Bendix		
Truels Lyng Cron	}	13 ejusd.
Matth. Digt		
Peder Leth		
Lycho Fuhr	}	24 ejusd.
150 Matthe Laugberg		
Frid. Musaus		
Gudmunder Scheving		
Arnas Wigfuffen	}	15 Dec.
Joh. Chr. Ørsted		
Regentsen d. 5te Januarii.		25 ejusd.

Bagesen.

VI.

Geheimeraadinde Krabbes Legat til unge Adelsmand.

Dette Legat er vel egentlig ikke Universitetet vedkommende. Men da en autentisk Afskrift af Foundationen er nedlagt i Universitetets Archiv, og det ikke er mig bekendt, at nogen Efterretning derom findes andensseds, har jeg troet at kunne tiene Publicum med en Underretning derom.

Foundationen paa dette Legat blev sendt Universitetets daværende Rector Etatsraad Szier ved følgende Skrivelse:

Tit.

"Efter at jeg og min Hustru i Følge af sal. Frue Geheimeraadinde Krabbes Testamente haver oprettet en Foundation paa en Capital 3000 Rdlr. Croner, som velbemeldte sal. Frue haver givet og legeret til unge danske Herremands Nytte og Brug, og vi derhos have været betænkt paa at sørge for samme Foundations Conservation, ved deraf at udstede trende Exemplarier, og at deponere eet af dem ubi det Kgl. Universitets Archiv paa Consistorium, som et sikkert Sted, for der at blive i Forvaring til Estersyn og Underretning for Esterkommerne, isald de andre tvende ved en eller anden Hændelse skulle forkomme: saa fremsender jeg herved et Exemplar af forberørte Foundation, tiensftligst ombedende min Hr. Etatsraad, De vilse behage det ubi Archivet paa Consistorio til sikker Forvaring at henlægge, og mig derom et Bevis ubesværgat at meddeele. Der jeg i det øvrige haver den Ære o. s. v."

J. Rosenkrantz.

Kiøbenhavn, den 20 Januari 1738.

Foundation paa sal. Frue Birgitte Scheels Legatum til unge danske Herremand af Datum 11 Juni 1737.

Di underskrevne jeg Jøer Rosenkrantz til Rosenholm, Egholm og Ryegaard, Ridder af Elephanten, Hans Kongl. Majestats Geheimeraad ubi det Geheime Conseil, Chef for det danske og tydske Cancellie, Hans Kongl. Hsigheds Cronprindsens Oberhofmester. Og jeg Charlotta Amalia Scheel, hans Hustru:

Giøre hermed for alle og enhver vitterligt, at efter som den fordm Hoi og Velbaarne, nu hos Gud salige Frue, Frue Birgitte Scheel, sal. Geheimeraad Herr Otto Krabbes til Egholm, Holmegaard og Gaunse, haver udi sit Testamente af Dato Egholm den 5 October 1735, legueret og givet til fattige unge Adelsborn af danske Forældre, en Capital Tre Tusinde Rigsdaler Croner, og udi samme Testamente indsat og forordnet, at Hendes efterlevende Arvinger skulle derover oprette en Foundation, samt besørge Capitalen sikker og vel udsat paa Rente, og endeligen med beste Raad, Overlæggelse og Indretning saadanne Anstalter sœie, at denne Hendes velmeente Gave kunde steds og til evig Tid usforrykket vorde conserveret, og Renterne af forbenævnte Capital ikke nogenstunde til anden, end til den af Hende selv beskikkede Brug anvendte. Saa have Vi, som den salige Frue Birgitte Scheels næste Arvinger, fundet os tilforpligtet, denne Hendes saa priselige Stiftelse at fuldbyrde. Og derfor udi Folge af Hendes Forordning og Befaling, opsat og forfattet nærværende Foundation, hvorved vi udi den Allerhøieste Guds Navn haver beskikket, sunderet og fastsat, ligesom vi og hermed beskikker, sunderer og fastsætter, at med forbemeldte Gave og Legato skal saaledes uryggeligen forholdes og omgaaes, som det udi de efterfølgende og med Giverens, den sal. Frue Birgitte Scheels eget Testaments Ord aldeles overensstemmende Articler forklares.

I.

Capitalen, som er Tre Tusinde Rigsdaler Croner, paatage vi os udi vores Livstid at besørge og forestaae, og til den Ende, saalange vi begge, eller en af os ere udi Live, indsætter vi den udi Egholms og Krabbesholms Gaarder og Gods, saaledes at

bemeldte Legatum derved bekommer Prioritæt og Panterettighed udi samme vores Gaarder og tilliggende Gods, for den benævnte Capital og dennes Renter, samt Tilvært, næst efter Et Tusinde og Ni hundrede Rigsdaler Courant, nemlig 900 Rdlr., tilhørende Wellerups Hospital, Giershay Kirke og fattige Børn til Skolegang, efter derved oprettede Fundatser af Dato 1 Januarii 1713 og 11 Junii 1724. Dernæst 1000 Rigsdaler, hvoraf Renteen aarligen efter den sal. Frues Testaments, og denne 11 Junii derpaa forfattede Foundations Indhold, til Fattige og Huusarme paa Egholms og Krabbesholms Gods skal uddeles.

Men hvis det skulde hende sig, at den af vore Arvinger, som samme Gaarder og Gods, efter vores dødelige Afgang bliver eiende, og ikke tillige er Patron for dette Legatum, maatte finde sig besværgel med at beholde denne Capital derudi staaende, da skal det være den samme tilladt, Capitalen med dens Tilvært, til da værende Patron eller Director for Legatum, et halvt Aar for den 11 Junii at opsigge, paa det at Patronus kan finde Leilighed til den paa et andet Sted imod noiagtig Forsikring udi got Pant i Jordegods paa Rente at udsætte.

2.

Patronus eller Director for dette Legatum, skal efter begge vores dødelige Afgang, steds være den ældste af vores Descendenter, (saasom den sal. Frue Birgitte Scheels næste Paaværende) paa Sverdsiden, som er vederhæftig, og udi Deres Kongl. Majestæts Riger boende.

Skulde der paa Sverdsiden fattes de, som hertil saaledes være bequemme, da tilfalder det den næste af Qvindesiden, under samme Vilkaar, som om Sverdsiden meldet er.

Hvis og ingen af vore Descendenter ubi Estertiden skulle være til, da bliver den Patronus, som kan tilregnes at være nærmest beslagtet til den sal. Frue Birgitte Scheel, og i Mangel af Hendes Elegeringer, tilfalder det den nærmeste af Hendes salige Herres, Hr. Otto Krabbes Paarørende, dog alletider med forberorte Vilkaar, at han eller hun er vederhæftig, og haver sit Gods og Boepal i disse Riger.

3.

Patronus eller Director skal stedse og omhyggeligen besørge Capitalen og dens Tilvæxt paa sikreste Steder og ubi got Jordegods Pant udsat, og med al Flid inddrive Renten, samt lade enhver Legatarius ubi rette Tide nyde den Deel hannem deraf tilkommer. Thi saafremt han herudi skulle befindes forsømmelig, vorder han til al Mangel ansvarlig, og skal være pligtig at erstatte saavel Legato den Afgang det taget haver, som Legatarius det de burde have nydt og oppebaaret.

Til hvilken Ende han skal være forbunden at forevise enhver af Familien god Næde og Rigtighed for hvis dette Legatum vedkommer, saa ofte han derom bliver anmodet.

4.

Med Renterne, som beregnes til Fem af Hundrede, skal efter den salige Frue Testatrixs Anordning saaledes forholdes, at af hver 1500 Rigsdaler, som Legatum bestaaer af, skal en Person nyde Renten, a fire pro Centum, og den femte pro Centum at lægges til Capitalen, samme at formere. Saaledes, at da Capitalen nu er 3000 Rigsdaler, og Renten deraf er 150 Rigsdaler, da uddeles af Renten 120 Rigsdaler til 2de Personer, nemlig 60 Rigsdaler til enhver af dem. Resten, som er

30 Rigsdaler, lægges aarligen til Capitalen, som et Augmentum; og naar af saadan aarlig Overskud med dens paalebende Renter, som herefter mældes, er samlet en Capital paa 1500 Rigsdaler, da lægges den til den første Capital 3000 Rdlr., hvilken da bliver 4500 Rigsdaler, og hvoraf Renten uddeles til 3de Personer, saaledes at hver nyder 60 Rdlr., som gjør i alt 180 Rdlr., og det øvrige at lægges til Capitalen. Hvilken Indretning og Maade at formere Capitalen paa, skal fremdeles og stedse iagttages, til flere Personers Nytte og Gavn, dog at ingen af dem maae aarligen nyde mere end 60 Rdlr., i hvor høit Capitalen end med Tiden maatte opvære.

Og bør Patronus Legati, saavel for Capitalens Forbedring som for Rentens rette Brug, med al Flid vigilere, og nøie derhen see, at den sal. Frue Testatrixs Intention og Villie om flere og flere at skulle nyde Gavn og got af Hendes Gavnildhed, maae Tiid efter anden, saavidt mueligt er, vorder efterkommet og fuldbyrdet.

Men efterdi det ikke er venteligt, at Patronus skal kunde finde Leilighed til de smaa Summer, som Renternes aarlige Overskud kan blive, sikkert at udsatte, saa tillades hannem at beholde dem, uden Rente deraf at svare, i sin Forvaring, indtil de ere 300 Rdlr., da han skal gjøre al Flid med, mod got Pant at udsatte dem, eller om han dem indeholder, være ansvarlig til Renten deraf.

5.

Renterne a fire pro Centum af den nu værende Capital 3000 Rdlr., nemlig 120 Rdlr., skal aarligen hver 11 Juni uddeles til 2de danske Adelsbørn af Mandkøn, som fornemmeligen skulle være af sal. Geheimeraad Herr Otto Krabbes og sal. Frue Birgitte Scheels Paarørende, saalange af dennem til ere.

Hver af dennem bekommer saaledes aarligen 60 Rdlr., som skal være dennem til nogen Hielp til deres skikkelige Opfødsel og Lærdom for at blive beqvemme til deres Kongl. Majestats og Fædermelands Tjeneste.

Samme Gave tillades det dennem aarligen at nyde, indtil de kunde naae den Lykke at blive emploierede udi Børes allernaadigste Konges Tjeneste, og komme til saadan Charge, hvoraf de for deres egne Personer, med god Forsynlighed kunde have deres Ophold. Men saasnart de paa saadan Maade andensteds ere blevne hiulpne, nyder de ei længere dette Tillæg, men i deres Sted blive andre til forbemeldte Gave og Hielp at nyde, antagne og indskræve, fornemmeligen af de Familier, hvorefter fører meldet.

6.

Skulde det imod Forhaabning befindes, at nogen af disse unge Mennesker misbrugte denne Gave, og ikke tilbørligen anvendte den til deres eget Gavn og Nytte, hvortil den er destineret, men snarere til Spil og anden Ufikkelighed forøbde hvad som dennem udi saa christelig Intention er tillagt; skal det dennem strax fratages, og Patronus have Magt til, andre i deres Sted at antage, som bedre vide og ville det anvende til deres egen Fremtærv og Forfremmelse.

7.

Ingen maae antages til denne Gave aarligen at nyde, som er under otte eller ni Aar gammel, men vel de som ældre ere. Ei heller maae nogen over fire og tyve Aar gammel begynde det at nyde. Meget mindre bør de som ere gifte, have ringeste Deel derudi, eftersom denne Stiftelse blot og allene henfigter til Ungdommens skikkelige og christelige

Opfødsel og Underviisning, og ikke til nogen andens Underholdning.

8.

Naarsomhelst og saa ofte Capitalen, efter foregaaende 4de Artikels Formelding, er bleven forbedret med Et Tusinde Fem Hundrede Rigsdaler, og en nye Legatarius skal antages at nyde 60 Rdlr. af Renten, da skal alt det samme om dem, i hvor mange de end med Tiden kunde blive, som om de 2de første er ordineret, observeres; og haver Patronus nøie derhen at see, at de foreskrevne Requisitioner hos enhver af dennem findes, og at intet, som med disse forestaaende Articler kan være stridigt, eller med den sal. Frue Testatrixs Intention uoverensstemmende, herudi eller i nogen anden Maade vorder foretaget.

Til ydermere Stadfastelse, at med dette Legato saaledes, som meldet er, usoranderligen skal forholdes og omgaaes, have vi denne Foundation underskrevet og forseglet, og for at conservere dens Minde hos Esterkommernerne, deraf udstædt trende ligelydende Exemplarier, hvoraf det eene skal forblive ved Egholm, det andet følge en Patron for Legatum efter anden, og det tredie til mere Sikkerhed udi det Kongl. Universitets Archiv paa Consistorio deponeres og forvares.

Actum Kiøbenhavn den 11 Junii 1737.

J. Rosenkrantz.

C. N. Scheel.

(L. S.)

(L. S.)

VII.

Tillæg til Beretningen om det fossiske Familie-
Legat i Universitets-Journalen for 1794
Side 112.

Jeg har i Slutningen af denne Beretning sagt: "at efter Fundatsen skulde egentlig ikkun een af Familien nyde den fulde Rente; men da formodentligen flere havde meldet sig, som alle vare lige trængende, havde Consistorium med den ældste af Familiens Samtykke, besluttet at deele Renten imellem tre, som hver aarlig oppebærer 100 Rdlr., hvilket endnu holdtes paa samme Maade."

Da denne Beretning let kunde misforstaaes, og udlægges saaledes, som om Consistorium havde besluttet noget, der stred imod Fundatsen, eller svækkede Bedkommendes fundatsmæssige Rettigheder; saa holder jeg det for min Pligt, nærmere og tydeligere at forklare, hvorledes med dette Legats Uddeeling bør forholdes efter Fundatsen.

Denne bestemmer tre Classer af Legatarier 1) den fædrene Families rette Descendenter paa den mandlige Side, hvilke nyde den fulde Rente af 6000 Rdlrs Capital med 5 Procento eller 300 Rdlr. aarlig i 4 Aar. 2) Descendenter paa mødrene Side, som ere fødte af en Moder, der med Rente bærer Navn af Familien; naar nemlig ingen er tilovers af den mandlige Linie, eller dog ingen melder sig, som til at oppebære Stipendiet er kvalificeret. Disse skulle nyde dette Stipendium ligesaa fuldkommeligen, og med alle ubeskaarne Privilegier og Prærogativer, som Descendenterne paa den mandlige Side, indtil det hænder sig, at een af de mandlige Descendenter melder sig. De af denne Classe nyde selvsagt ligesledes den fulde Rente eller 300 Rdlr. aarlig. Endeligen for det 3) naar de rette Descendenter saavel paa fædrenes som paa mødrene Side ere uddøde, eller (hvilket er det samme) naar ingen af disse melder sig, henfalder Stipendiet heelt og holdent til Consistoriets Disposition, saaledes: at i Stedet for at ikkun een af Familien nød den fulde Rente, deeles denne nu imellem

tre andre Studerende; hvoriblandt dog de fornemmeligen bør komme i Betragtning, som bevise sig at være fødte af Familæ Foskianæ rette Descendenter paa mødrene Side, alligevel deres Forældre ei have baaret Familiens Navn.

I denne Uddeeling kan Consistorium saa lidet som Familien gjøre nogen Forandring, i hvorvel Fundatsen dog tillader, at "om der i sin Tid skulde falde nogen dubia eller Tvistigheder, som ei kunne forklæres og decideres efter denne Fundation, da skal det stande velbemeldte Herrer Professoribus frit for, med den ældste af Descendenterne hans Videnskab og Samtykke at gjøre en endelig Slutning derudi, det nærmeste See kan, efter Fundationens rette og rene Ord og Mæening."

Men saa lovmæssigt det er, i de anførte Tilfælde at deele Legatet imellem tre, saa kunde det dog spørges, om denne Deeling er ligesaa fundatsrigtig i Henseende til Professorernes Sønner, hvilke dette Legat er tillagt som en Belønning for Fædrenes Omforg for Legatets Administration. I det mindste besaales ingen saadan Parcellering i Henseende til disse. Meget mere tillægges dem samme Rettighed som een af Familien. Men da dette Tilfælde saaielden indtræffer (ikkun hver 16de Aar), og der sædvanlig ere flere Professorer som kunne trænge til denne Hielp; saa skulde jeg troe, at Collision best kunde afværges ved den i sidste Omgang (1780) brugte Deeling imellem tre Professorer, naar saa mange ere; med mindre een ved dette Tilfælde kunde sættes i Stand til at foretage en Udenlandsreise som han ellers ikke kunde bestride, da man vel kunde tilstaae ham den hele Rente. Saa vidt jeg erindrer, træffer dette Tilfælde ind i Aaret 1799. Man vil vel altsaa i Tide gjøre sit Overlæg til den billigste Uddeeling; da adskillige værdige Professorer vil til den Tid kunne gjøre sig færdige til at besøge fremmede Universiteter.

VIII.

Historie.

Nye Bøger, anskaffede til Ehlersens Collegii
Bibliothek.

Jeg forklarede i min Beretning om Ehlersens Collegium i Universitets-Journalen for 1794 S. 155, at Bibliothekets Fond, da man i mange Aar ingen Bøger havde anskaffet, var opløbet til den betydelige Sum af 2715 Rdlr. 3 Mk. 7 S, og ønskede at i det mindste noget deraf maatte anvendes til sin Bestemmelse, isald man, for at faa den Fondet til Alumnernes Stipendier, skulde blive nødt til at bekoste nyt Inventarium i Stuerne i Stedet for det gamle forsalbne. Vegge Deele er af Collegiets Ephorus Hr. Justitsraad Bugge, efter Consistoriums Anmodning iværksat, og ikke allene Alumnernes forsynede med nye Stole og Borde, men ogsaa anlagt en liden Capital af omtrent 300 Rdlr. til nye Bøgers Anskaffelse.

Da Alumnus Hr. Brsted, som har paataget sig Regnskabet og Opsynet med Bibliotheket, har haft den Godhed at meddele mig Fortegnelse paa disse nye Bøger, holder jeg det passende med denne Journals Hensigt at bekendtgjøre samme. De Bøger hvorved er tegnet forærede, ere af en Gave paa 20 Rdlr., som en Ubekendt dertil har skænket:

Fortegnelse paa de Bøger som i 1796 bleve
anskaffede til Ehlersens Collegium.

Encyclopedie og Litterarhistorie.

Klügels Encyclopedie, 5 B. 4.

Dictionaire historique critique, par Bayle, 4 T.

Repertorium zur alg. Litt. Zeit. 3 B. Fol.

Philologie.

Livii Röm. Geschichte, übersetzt von Wegner, 6 B. 8.
foræret.

Virgilli Georgicon, übers. von Voss, 8.

Fr. Sneedorfs samlede Skrifter, 3 B. 8.

Recherches philosophiques sur les Grecs, par Pauw,
2 T. 8. foræret.

Ideen zur Philosophie d. Gesch. von Herder, 4 B. 8.
Silosofie.

Kants 3 Fornustkritiker, nyeste Udgaver, 8.

— — Prolegom. zu einer jeden künftigen Metaphysik, 8.

Hume üb. d. menschl. Natur, mit Anm. von Jakob, 8.

Letens üb. d. menschl. Natur, 2 B. 8.

Montagnes Versuche, 3 Th. 8.

Kiesewetters Logik, neueste Ausg. 3 Th. 8.

Platners Aphorismen, 8.

Schulkes Grundriß der phil. Wissensch. 2 Th. 8.

Jakobs Grundriß der Erfahrungs Seelenkunde, 10
Bind. 8.

Reimarus von den vornehmsten Wahrheiten der natürl. Religion, 8.

Heidenreich Grundsätze der moralisch. Gotteslehre, 8.

Betrachtungen üb. die Philosophie d. natürl.

Religion, 2 B. 8.

Süssmilch göttliche Ordnung, berichtet von Baumann,
3 B. 8.

Wunsch kosmologische Untersuchungen, 2 B. 8.

Schmit Versuch einer Moralphilosophie.

Fergusons Moralphilosophie, übers. von Garve, 8.

Kiesewetter üb. die ersten Grundsätze der Moralph.
2 B. 8.

Wahrheits Handbuch der Moral, 8.

Fedder üb. den menschl. Willen, 4 B. 8.

Ewald üb. das menschl. Herz, 3 B. 8.

Hutcheson üb. Leidenschaften, 8.

Ad. Schmidt Theorie d. sitlichen Gefühls, übers. von
Kosegarten, 2 B. 8.

Spalding üb. die Bestimmung des Menschen, 8.

Ehlers üb. die Sittlichkeit der Vergnügen, 2 B. 8.

- Ciceros Bücher von Pflichten, übersetzt von Garwe, 2 B. 8.
 Garwe Versuche in d. Moral u. Litteratur, 2 B. 8.
 Hasedow pract. Philosophie, 2 B. 8.
 Hoffelt üb. den Werth der Moral, 8.
 Zimmermann üb. Einsamkeit, 4 B. 8.
 Meiners vermischte Schriften, 3 B. 8.
 Campe Revisionswerk, 16 B. 8.
 Resewitz Gedanken u. d. Erziehung angehend, 5 B. 8.
 Locke üb. die Erziehung, übers. von Campe, 8.
 Hufelands Naturrecht, Jena 790. 8.
Physik og Chemie.
 Eulers Breve over Systemen, 3 D. 8.
 Hubes Naturlehre, 3 B. 8.
 Hildebrandts Chemie, 3 B. 8.
Medicin.
 Blumenbachs historia litteraria medicinae, 8.
 Barner Nachrichten von berühmten Ärzten, 3 B. 8.
 Cullen pract. Arzneiwissensch. 3 B. 8.
 Vogels Handbuch der pract. Arzneiwissensch. 3 B. 8.
 Sprengels Pathologie, 1 B. 8.
 Rosenstein von Kinderkrankheiten, 8.
 Heddes medicinske Skrifter, 8.
 Plenck medicina forensis, 8.
 Steins Anleit. zur theor. u. pract. Geburtshülfe, 2 B. 8.
 Walter von trocknen Knochen, 8.
 Monroes chirurg. pract. Werke, 8.
 Linnej, Murrai og Crantii mater. med. 8.
 Linnej Systema vegetabilium, 8.
 Keufs Dispensatorium universale, 2 T. 8.
 Piderizii pharmacia rationalis, 8.
Skionne Videnskaber.
 Eschenburg Entwurf einer Theor. u. Litt. d. schönen Wiss. 8.
 Heidenreich System der Aesthetik, 1 B. 8.
 Moses Mendelssohns kleine phil. Skrifter, 2 B. 8.

- Blairs Rhetorik, 4 B. 8.
 Pfeffels poetische Versuche, 3 B. 8.
 Lessings samtl. Skrifter, 30 B. 8.
 Wielands Gedichte, 7 B. 8.
 Bürgerers Gedichte, 2 B. 8.
 Schillers kleinere Skrifter, 1 B. 8.
Theologie.
 Eichhorns Einleitung in das alte Test. 3 B. 8.
 Henleins Einleitung in das neue Test. 2 B. 8.
 Rosenmüllers Scholia in nov. Test. 8.
 Heinrichs ad modum Koppii in Ep. ad. Heb. 8.
 Fichte Kritik aller Offenbarung, 8.
 Niem das reinere Christenthum, 4 B. 8.
 Zeller Wörterbuch in d. n. Test. 8.
 Steinbarths Glückseligkeitslehre, 8.
 Bahrs System d. moral. Religion, 3 B. 8.
 Ueber die Nutzbarkeit des Predigtamts von Spalding, 8.
 Sollikofers Predigten üb. die Würde der Menschen, 2 B. 8.
 Repertorium für bibl. u. morgenl. Litt. 18 B. 8.
 Paulus Memorabilien, 8 Stk. 8.
 Döderleins theologische Bibliothek, 4 B. 8.

 IX.

Kongens Fødselsfest, samt ved den Heilighed uddeelte Præmier til de Studerende, og ud-
 satte Prismaterier for indevarende Aar.

Den 4de Februari høitideligholdt Universitetet Kongens Fødselsdag ved en latinse Tale af dets nuvarende Rector Hr. Doctor og Professor Münster, hvortil Hr. Prof. Kierulff indbød ved et Programma i samme Sprog, som handler om det romerske Folks Inso-
 lents med andre Nationer.

Efter Talen bleve, sem sædvanligt, vedkommende Censurers Domme over de for forrige Aar indkomne Prissafhandlinger, oplæste, og Prissvindernes Navne betiendtgjorte.

Prismaterierne ere anmeldte i Universitets-Tournalen for forrige Aar pag. 90.

Over det theologiske Spørgsmaal var ifflun een Afhandling indkommen, skreven paa Latin; hvormed det theologiske Facultets Dom er som følger:

Quæstio a Theologorum ordine promulgata erat hæc: Enumerentur & illustrentur ex N. T. doctrina, quarum luculentior expositio Apostolorum demum institutioni debetur, notenturque momenta. quæ singulis disertius explicandis amplificandisque occasione & materiam præbuerunt.

Exhibita est commentatio una, eaque latino sermone perscripta, quæ locum ex Epistolis ad publicam Exegetin pertinentibus decerptum in fronte ferebat.

Ejus auctor in copiosa materia congerenda industriam & sedulitatem, in ea apte disponenda iudicium ac dictionis perspicuitatem luculenter probavit. Ad has libelli virtutes, si accessisset scribendi cura exquisitior; in placitis speciose excogitatis ad veritatis historię leges rite æstimandis subtilitas; sique severiorem in excitandis & in usus suos convertendis scriptorum Talmudicorum effatis delectum servasset; votis nostris omni ex parte satisfactum foret.

Ex vero reprehensiones haud minuunt laudem auctoris ingenio & doctrinæ jure debitam.

Specimen, in quo plura nitent, præmio proposito utique dignum censemus, futurosque ejus conatus spe lætissima prosequimur.

Hafniæ Kal. Febr. 1797.

C. F. Horneman. D. G. Moldenhawer.
F. Münter.

Ved den sidste Seddels Nabning sandtes Forfatteren at være. Petrus Erasmus Müller Hafniensis. S. S. M. Candidatus.

I Lovkyndigheden og Medicinæ var intet indkommet.

Over den philosophiske Prissopgave vare tvende Afhandlinger indkomne. Den første paa Dansk "hvis Forfatter" — saa lyder Dommen — i det Hele temmelig har afhandlet Materien, rober Kundskab og Erfaring i Opdragelsesvæsenet, samt viser sig til sin Fordeel ved et dannet Sprog og Tidklæthed for Sandhed, saa man næsten kunde tilkiende ham Prisen, hvis han ei var bleven overtruffen af den anden Forfatter, hvis Afhandling med Motto af Galen: *σοφου επιτηδεύματος εστ* &c. ikke alene er skreven paa godt Latin, men og vidner om mangfoldige og seldne philologiske Kundskaber og megen Velæstning i Grækerne og Romernes klassiske Skrifter, samt udmærker sig ved sin grundige og beskedne Kritik. Denne sidste, som fortrinlig værdig, tilkiendes altsaa Belønningen. Dog troe Censores, at og den anden Forfatters Arbejde fortjener Berømmelse, og ønske ham derfor tilkiende det saa kaldte Accessit.

Khavn d. 17 Januari 1797.

W. Niisbrigh. Gamburg.

Forfatteren er Birgerus Thorlacius Cand. Theol.

I Philologien var intet indkommet.

I Mathematiken var vel en Afhandling indkommen, men da den dels for sildig var indsendt, dels befandtes næsten heelt igiennem at være intet andet end en Oversættelse af Newtons Philosophiæ naturalis principia mathematica Lib. III. prop. XX., alene med forandret Orden, kunde Censores ikke tilkiende den nogen Præmie.

For den historiske Priis vare tvende Afhandlinger indleverede. Den ene skreven paa Latin med Devise: Voluisse sat est: Den anden paa Dansk med Devise: Nos hæc novimus esse nihil. Begge vise meget godt Bekjendtskab med Kilderne, Flid i at samle og Skionsomhed i at ordne Materialierne til det opgivne Spørgsmaals Besvarelse, saa at vi endog kunde have været i Tvivl om hvilken der burde foretrakkes, og vilde derfor have anbefalet begge til Præmiens Erholdelse, dersom dette havde været at udvirke. Men da den Kongelige Resolution i dette Tilfælde befaler at foretrække den Afhandling der er skreven i det latinske Sprog, og Afhandlingen med Devise: Voluisse sat est, vel ogsaa i nogle Poster viser nogen mere Fuldstændighed, tilkiende vi denne Priis, dog har vi tillige et villet undlade at nævne den danske Afhandling med Devise: Nos hæc novimus esse nihil med mere Berømmelse end den der kan vindes ved et blot Accessit.

Abt. Kall. Kierulf.

Forfatteren er Laurentius Engeltoft, Alumnus Collegii Walkendorphiani & Cand. Theologia.

Endelig over det i Æsthetiken udsatte Priis-spørgsmaal vare tvende Afhandlinger indkomne, den ene med Devise: professus grandia turget, den anden med Devise: decipimur specie recti.

Begge røbe god og grundig Kundskab i de skionne Videnskabers Theorie, og giøre deres Forfattere Ære. Men den med Devise professus grandia turget holder sig mere til de fremsatte Spørgsmaale selv, og udvikler dem mere practisk og hensigtsmæssig, da den anden opholder sig for meget ved Almeensætninger. Derhos forekommer os Ordenen i den første lysere, Planens Anlæg og Forbindelsen imellem dens Deele kiendeligere, endeligen Begrebene forklarede med større Beskæmthed. Vi kunne derfor ikke andet

end tilkiende Forfatteren af Afhandlingen med Devise: professus grandia turget, Priisen.

Paa den anden Side finde vi saa mange Spor af Genie hos Forfatteren af Afhandlingen Decipimur specie recti, og saa megen Kundskab i de skionne Videnskabers Theorie, at vi med største Fornøielse tilkiende ham Accessit, og beklage itkun, at hans udtryffelige Ønske, at blive ubekjendt, ikke tillader os at aabne den luft: Seddes og bekjendtgjøre hans Navn.

Kbhavn den 16 Januari 1797.

Jac. Baden. S. L. Rahbek.

Forfatteren er: Hans Christian Ørsted Alumnus Collegii Elersiani.

For indeværende Aar ere følgende Prismaterier udsatte:

I Theologien. Expedita librorum sacrorum de baptismo Christiano ejusdemque effectibus doctrina, enarretur ejusdem per tria priora secula historia, habita imprimis earum immutationum, quas in coetu Africano subiit, ratione?

I Lovkyndigheden. Qvanam sunt jura & obligationes civiles sexus seqvioris in universon, atque virginum, uxorum & viduarum in specie secundum leges patrias, & num iste foeminarum status civilis cum jure universonali convenit?

I Medicinen. Explicare originem & usum liquoris amnii sub graviditate & partu?

I Philosophien. Ostendatur nexus inter principium Ethices & principium Juris Naturæ?

I Philologien. Exponere virtutes oratorias in oratione, quam habuit Ilioneus ad Regem Latinum Virg. Æneid. VII a versu 212. secundum præcepta rhetorica?

I Mathematiken. Communissimas enarrare integrandi artis regulas?

I Historien. Hvilke Beviis have været brugte hos de ældre Nordiske (Skandinaviske) Folk, for at godtgjøre sin Ufkyldighed imod Anklage, og naar og hvorledes er den ene Bevismaade kommen i Brug, i Steden for den anden?

I Æsthetiken. Hvorved adskiller den saa kaldte borgerlige Tragoedie sig fra den egentlige græske? Hvorfor kunde den første ei finde Sted hos Græker og Romere? og hvorfor kan den græske Tragoedie ikke gjøre den Virkning hos os, som hos hine?

X.

Vigtige danske Skrifter.

Praktisk Religions-Underviisning med Kateketiske Anmærkninger af P. O. Boisen, Sognepræst ved Vesterborg og Birket i Lolland. Kiøbenhavn 1796.

Recensenten er ingen Theolog, og bør derfor undskyldes, om han bedømmer denne Bog, mere efter dens psykologiske og pædagogiske Værd, end som en Religionsbog.

Indledningen bestaaer af to Stykker: a) Naturen, b) Bibelen, som de Kundskabs Principier, hvorfra Religionen bliver at udlede. Ved Betragtninger over Naturens hensigtsmæssige Indretning ledes Værnet til at erkende et Væsen som har ordnet alt dette: en Gud. — Saa mange Spring der i denne Slutningsmaade begaaes, og saa utilfredsstillende den er for Philosophen; saa er den unegtelig den mest fiklede til at opvække det unge ufordarvede Gemyts Ønske om, at det maatte være sandt, hvad Philosophen skimter, men ikke kan bevise. — Hvorledes denne Methode skal anvendes, læres til Slutning.

b) Bibelen. Det Begreb Fors. giver om Bibelen, synes ikke bestemt nok, og kan passe sig paa flere Boger. Han kalder den den Bog, hvori Alt er samlet, hvad visse gode og fromme Mænd, der levede i forskiellige Lande og til forskiellige Tider, og ved Dyd gjorde sig elskede og troværdige, have lært om Guds Tilværelse, hans Villie og Menneskenes Pligter. Men dette samme ikke kan siges om Confuses, Zoroasters, og selv Mahomets Skrifter, hvoraf kan udtrages mange herlige Lærdomme om Gud og Menneskenes Pligter? Bibelen synes saaledes at gieres til en blot menneskelig Bog, hvis Auctoritet ikke er større, end enhver anden fornuftig Skribents. — Fors. slutter denne Artikel med en kort Anvisning, hvorledes Bibelen skal foredrages for Børn. Bibelen bør ikke være nogen egentlig Læsebog. Han frygter, at Ulygdyghed maatte tilsidst aules af den idelige Læsning. Vel bør Læreren sommetider i Børnernes Overværelse læse i Bibelen, men med Valg, med Trefrygt, og med en Stemme som passer sig til Tankerne; især saadanne Steder, som ere historiske og tillige uskadelige for Sædeligheden, Steder, som indeholde gode og herlige Characterer.

Efter denne korte Indledning kommer Religionsbogen selv, som foredrages i 8 Hovedstykker eller Capitler, hvoraf det femte om Jesus som Menneskenes Lærer er det vidtløftigste, og udgjør mere end tredjededeelse af Bogen. Her, efterat han i korte s, s, har udkastet nogle Træk af det gamle Testaments ypperlige Mænd, Abraham, Joseph, Moses, Samuel, Jonathan, David, Salomon, Job, Profeterne, og kortelig sagt sine Tanker om hvorledes den bibelske Historie bør foredrages for Børn, kommer han til Jesus, og characteriserer hans Person og Levnet med Henviisning til det nye Testament. Med denne bibelske Characteristik er det ret godt, naar man kan vente, at Ungdommen stedse vil holde sig til det af

deres fromme Lærer gjorde Udtog af disse bibelske Mands Historie. Men sæt, at en Otto Korrebøw anfører de Unge, naar de have naaet en moden Alder, til at læse Bibelen med Voltaire i Haanden, er det da ikke at bestygte, at de tabe Fordeelen af al deres første Underviisning, og fatte gandske andre Begreb om det gamle Testaments Mand? *)

Men Hovedsagen i dette Capitel er Jesu Dydelære eller den kristelige Moral, hvilken foredrages i Anledning af Math. 22, 37. i tre Afdeelingen 1) Pligterne imod Gud: du skal elske Gud af dit gandske Hjerte, 2) Pligterne imod os selv: du skal elske dig selv, 3) Pligterne imod Andre: du skal elske din Næste. Endelig et Tillæg om Pligterne i de enkelte Stænder, Mandens og Konens, Forældres og Børns, Herrers og Tjeneres, Ørigheds og Undersaatters. Endelig Pligterne mod Fædrelandet, Pligterne mod Dyrene.

De Tanker hvormed Forf. indleder Dydelæren i en Anmærkning fra Side 46 til 52, indeholde herlige Betragtninger over Aarsagerne, hvorfor denne Deel af Jesu Lære igiennem saa mange Aarhundrede har stiftet saa lidet Nytte, her gives Lærerne mange ypperlige Formaninger, og anvises dem mange Konsegreb, som de med Nytte kunne betjene sig af i Underviisningen. Deriblandt regner jeg dog ikke den Naade, Hr. B. foreslaaer at bibringe et Varn: Forsonlighed "Hør"—skal en Lærer sige til Varnet—"du vredes jo ikke giærne paa din Medbroder, kiøndt han har forset sig imod dig. Naar du er et godt Men-

neske, saa elsker du jo ham giærne. Naar du tænker saaledes, saa er du det, man kalder forsonlig." Men en Lærer ved saadant Foredrag ikke snarere vil lave et Varn at hyle end at blive forsonlig. Kan man vente andet, end at et Varn sparer imod sin Overbeviisning og naturlige Følelse, naar han saaledes adspørges. Svaret lægges ham jo i Munden. Thi saa oprigtigt og uskyldigt et Varn kan være, saa vil det dog ikke erklære sig for et slet Menneske.—Overalt, saa utægtelige Fortrin den catechetiske eller socraticke Underviisning har, saa hører dog en fielden Skisomhed og Forsigtighed til, naar ikke ved den, saavel som ved den sædvanlige, Begrebene skal lægges ind i den Unge Siel, i Stedet for at udvikles af den. Socrates selv synes ikke altid frie for denne Feil.

Hvad i det øvrige Dydelæren selv angaaer, saa forekommer ikke let nogen vigtig Pligt i det borgerlige Liv, som her forbigaaes, ikke nogen moralsk Dyd, Last, eller Feil, som jo foreslilles i sin Oprindelse, Fremgang, og i sine onde eller gode Folger; hist og her hielpes Pligtens og Dydens Uøvelse, eller forekommes og dæmpes Lasternes Udbrud ved lærerlige Anmærkninger, sulde af psykologiske Refleksioner og pædagogiske Haandgreb. Vel har Forf. fornemmelig Landalmuen for Øine, hvis Fordomme og Overtroe han især søger at bestride. Men det Begreb han giver om Overtroe S. 68 taaler nok nogen Retteelse. Overtroe, siger han der, er "naar vi uden Eftertanke troe det som er usandt, uden selv at prøve og at undersøge det, troe det, fordi Andre som have for-

*) Jeg veed ikke, hvad jeg skal tænke om denne unge Mands herostratistiske Forsøg at faldkaste Bibelens Anseelse, og paa dens Ruiner at opreise en saa kaldet Fornuftreligion, som jeg dog tiltroer hom Forskand og Menneskundsab nok til at indsee, ikke kan blive nogen varig Almue religion. Tanker han at indlægge sig Ære ved at afskrive Voltaire, ligesom denne afskrev Baile og de engelske Deister; saa kommer han noaet for sildig. Voltaire havde dog Æren af Mod og Dristighed i at trode bestående Meentinger paa en Tid og i et Land, hvor Geistligheden formaadede Alt. Men end ikke Æren af en Martyrkrone er Hr. H. forbeholden.

hvervet sig nogen Anseelse, sige, fortælle og gjøre det." Saa er det da ikke Overtroe, naar vi antage noget blot paa Andres Anseelse, om det end slumper til at være sandt! Og overalt Overtroe butde i mine Tanker indfrænktes til religiøse Meeninger og Handlinger, eller til det som angaaer Gud og Naturen; og ikke blandes med Fordom, som strækker sig videre, og kan have Sted baade om det som er sandt og usandt. Alligevel, endskiøndt Forf. har haft Landalmuen og dens Lærere fornemmelig for Øine, kan hans Dyds og Pligts Lære være ikke mindre nyttig for de oplyste Stænder.

Men hvad skal jeg sige om de i Mængde tilføiede bibelske Sprog? Staae disse der som blot Prydelse? eller skal de tiene til Bevis for de fremsatte Lærdomme? Er det sidste, og skal disse bibelske Bevissteder gjøre den foredragne Sadelære til en christelig og bibelsk Moral, til en Jesus-Religion; burde da ikke Bibelens Autoritet som en guddommelig Bøgs have været beviist, burde da ikke den christelige Religionsfæstters Kald til at være en almindelig Verdens Lærer, været beviist? Men dette finder jeg ingensteds at være skeet. Skal maaske Lærdommenes indvortes Værd, deres Brugbarhed for Verden, Pligternes Nødvendighed og ædle Motiver, give dem Autoritet nok? Men først veed man jo, at Christendommens Fiender have af Bibelens Bøger uddraget en Moral, der ophæver alle moralske Begreb, gjør Selskabelighed til intet, og Mennesket til en mørk, menneskesindelig Skabning, skabt ikkun til at lide Dødt. Dernæst, om man ikke behøvede at agte paa denne falske Forestilling, lod sig ikke af chinesiske, indianiske, græske og latinske Philosopher en Dydelære uddrage, og belægge med Stæder af Confusius's Skrifter, af Zendavesta, af Plato, Mark-Antonin, Epiktet, Cicero, Senecaerne og Andre, der, naar Lærdommenes Fornuftighed og indvortes Værd alene skulde tages i Betragtning, kunde cer-

tere med den bibelske, saa længe denne ingen anden Autoritet erkliender, end Fornuftens, og maaske blive forskaeligere end denne, i det mindste for saavidt den var et Uddrag af de græske og latinske Philosopher, hvis Sprog og Forestillingsmaade er os mindre fremmet end Bibelens.

Mange desuden, af de opsførte bibelske Stæders Bevisstyrke vilde være Eregeter ventelig disputere Forsfatteren. Men da de bibelske Stæder, som jeg har forklaret, ere satte til, mindre for at give Lærdommenes Vægt og Styrke, end Læreren Anledning til at gjøre dem mere practiske, saa kan de være meget passende til deres Hensigt, uden just at være eregetisk rigtige. Det havde jeg dog ønsket, at Forf. havde tilkiendegivet, hvad Oversættelse han havde betient sig af, og at han ikke havde lagt den almindelige til Grund for en Lærdom, som af en anden Oversættelse s. Er. den bastholmiske, ikke kan uddrages. See s. Er. S. 73 s. 15. 1 Cor. 9 = 15.

Dog er det langt fra, at dette skal være sagt for at forringe Bogens Værd, hvilken den beholder ikke alene som en moralsk Lære- og Læsebog for Ungdommen (dog altid under en Lærers Veiledning), men som en af de korteste og dog fuldstændigste Anvisninger til en fornøftig Pligtslære, den ingen oplyst Mand vil tage i Haand uden at læse til Ende, ikke lægge fra sig, uden med den stærke Agtelse for Forsfatterens mangehaande Philosophiske, især psykologiske og pædagogiske Kundskaber.

Jeg har opholdt mig saa længe ved det femte Kapitel, som det vidtsestigneste og væsentligste, at jeg nu ikke faaer Tid til at anføre andet, end Rubrikerne af de øvrige. Første Kap. Gud har skabt alle Ting. Andet Kap. Guds Egenheder. Tredie Kap. Gud opholder alle skabte Ting. Fjerde Kap. Guds Forsyn. Siette Kap. Mennesket er ikke saa dydigt, som det burde og kunde væ-

re. Syvende Kap. Vi bør forbedre os. Ottende og sidste Kap. Hjælpenidder til Dyd. Man ser, især af de tre sidste Kapitlers Indhold, at Forf. Hensigt ikke har været blot at foredrage Fornuftreligionen og Bibelens Dydelære, men ogsaa at gjøre et Uddrag af Bibelens Religion, for saavidt han holdt

det fornødent til sin Hensigt. I det fiette Kap. forekommer om Syndesaldet og Menesters Fordærvelse, hvilken han, ligesom al Synd, hidleder fra Sandseligheds Overvægt over Fornuften, og mener det er ligesgyldigt, om man vil kalde denne Overvægt Arvesynd eller ikke *). Det syvende. Om Jesu forsonende

*) Da jeg just har et Sted ved Haanden af Cicero's Tusc. Quaestiones III. 1., hvor Cicero forklarer sine Tanker om Menneskets Fordærvelse, den han udleder af samme Kilde, nemlig Sandselighedens Overvægt over Fornuften; saa haaber jeg man vil tilgive mig, at jeg her anfører dette St. d i en Oversættelse. Man vil uden tvivl bemærke, at Cicero er ligesaa langt fra at nedtrykke Naturen saa dybt, som de ældre kristelige Philosopher have nedtrykt den, som fra at give den saa høit Sted, som nogle senere Philosopher synes at give den. Han tilstaaer, at Mennesket kan blive dydigere ved at følge Naturen, men at Naturen ikke har givet os Styrke nok til at undertrykke Sandseligheden, ikkun parvulos igniculos. — En anden Anmærkning kunde maasse og have Sted, at Cicero's som de fleste gamle Philosophers Moral har ikkun at gjøre med den Liden, men desto vigtigere Klasse af ædle og kultiverede Borgere, og forsømmer gemenlig den ringere, men talrigere Almueklasse, hvilken de lode Prækterne og Religionen serge for, og som de ikke troede, kunde opløstes til Philosophernes abstracte Raisonnements. Cicero's Læser ere disse:

”Der som Naturen havde skabt os med Duellighed til at kunne betragte og gennemskue den, og at antage den til vor Vejleder paa Livets Bane, saa skulde vi ingen bedre Vejleder behøvet, og Ingen skulde savnet videnskabelig Kultur. Men Naturen gav os ikkun nogle saa og svage Gniester, og disse udslukke vi snart ved flette Sæder og vrangne Fordomme, saa aldeles, at Naturens Lys ingensteds fremfinner. Thi Sæden til Dyder er nedlagt i vore Siæle fra Gudsfølen af, og sit den kun Lov at opspire, Naturen skulde da selv føre os til et lykkelig Liv. Men aldrig saa snart ere vi satte i Verden, forend vi opdrages i al Forkerthed, og i de allervrangeste Fordomme; saa at man næsten kan sige, at vi med Ammens Melk have indsluget Bilsfarelse. Men naar da Forældrene tage sig af vor Opdragelse, og sætte os Hømskere og Lærere, saa drikke vi saa mange forskellige Bilsfarelser i os, at Sandhed maa vige for Lant, og Naturen selv for den hærdede Fordom.”

”Poeterne gjøre ogsaa deres; thi da de have vidst at skaffe sig stor Anseelse af Lærdom og Visdom, høres, læses, læres de udenad, og indprænte sig dybt i Forstanden.”

”Men naar saa endelig Folket og den store fordrævede Mængde, som et Slags Overlærer arbejder paa det samme; saa befænges vi aldeles af vrangne Fordomme, og vanslægte fra Naturen, hvis herligste Anførsel de synes at have misundet os, som have udbragt den Meening, at intel er Mennesket gavnligere, intet anseeligere, intet herligere end Hædersposter, end militære Commandoer, end Ære hos Almue. Heribid løkkes de bedste Siæle, som, saa meget de end attraaer hiin sande Siæleadel, hvilken Naturen ene leder efter, see sig omgibne med største Tomhed, og naae aldrig Ærens gedigene Billeder, men kun dens Skyggerids. Thi Æren er noget fast og indtrykt, ikke Skyggeværk. Den er de Retfærdiges eenstemmige Røst; den er Alles ubeskufne Stemme, som

Dyd, for saa vidt Hr. B. troer at denne bibelske Lærdom behøver at forklares for Børn. Som Hielpemidler til Dyd angiver Forf. i det ottende Capitel flittig Besøg af den offentlige Gudstjeneste, Bibelens Læsning med Bælg, endelig Aftergangen og Bønnen. Men om disse ere alle de bibelske Lærdomme, Landsmuen efter sin Bestemmelse behøver at vide, om de ere foredragne i Bibelens Aand, overlader jeg de Herrens Theologer at afgjøre. Som praktisk Undervisningsbog troer jeg, denne Bog bør være enhver velkommen, hvad Religionsystem han betiender sig til.

Briefe über die Kunst, von und an Christian Ludwig von Hagedorn. Herausgegeben von Torkel Baden, Professor in Kiel, corresp. Mitglied der Königl. Gesellsch. der Wissensch. zu Göttingen, Ehrenmitglied der Mahler-Academie zu Kopenhagen und der Academie der Volscher zu velletri. Leipzig 1797. In der Weidmannischen Buchhandlung.

Dette, kiøndt tydske Skrift qualificerer sig i mere end een Henseende til at have Sted iblandt vigtige danske Skrifter. Den Samling af Breve fra og til Hagedorn som her leveres, har været en dansk Mand, Hr. Provst Kachlows, Eiendom, som den ved Arv er tilfalden. Den udgives af en dansk Mand, i hvis Hænder den ved Hr. Provstens Omsorg for at tiene Publicum med sin Arv, er falden. Udgiveren har

troet, at han ingen værdigere Brug kunde gjøre af denne Skat, end naar han, efter et strengt og især i Hensyn til de nu levende Forfattere samvittighedsfuldt Bælg forelagde Brevene for det tydske Publicum, for hvilket Hagedorn ved Naad og Daad har virket saa meget til de dannende Konsters Flor i Tydskland. Hans Hovedsiemærke — erklærer han i Fortalen — har været rettet fornemmelig paa at gjøre de Konstneres Levnetsbeskrivelser og maleriske Fortjenester fuldstændigere, som i Henseende til det hagedornske Værk: *Lettre à un Amateur de la Peinture avec des Eclaircissements historiques sur un Cabinet & les Auteurs de Tableaux* qui le composent, a Dresde 1755, behøvede Fuldstændiggjørelse, og at samle og levere Bidrage til den nyere, især tydske Konsthistorie og de Tydskes Konstsmag.

I det øvrige løber han i denne Fortale sin hele Samling med kritisk Øie igiennem, bestemmer Brevenes Værd, viser de adskillige Brevfriveres Fortjeneste af Konsthistorien og Konstsmagen, og angiver den Synspunkt, hvorfra enhver Forfatters Breve vil bedømmes. Denne Oversigt giver Læseren en god Veiledning og fæster hans Opmærksomhed paa mange Ideer og Synspuncter, som maasse ellers skulde have undgaaet ham. Som et Exempel paa denne Oversigt maa tiene, hvad Udgiveren anfører til at caracterisere de Nicolajiske Breve i denne Samling; jeg anfører Stedet paa tydsk, for tillige at give en Prøve

vide at dømme om udmærket Fortjeneste, den er, saa at sige: Fortjenesters Echo. Og da den gementlig ledsager gode Gierninger, saa bør de Retfærdne ikke vise den fra sig."

"Men dette fremsusende og ubetænksomme Gølkerygte, som vil ansees for dens Efterligner, og som for det meste viser Forsæller og Feil, dette fordærver uder Dydens Maske dens Skikkelse og Skønhed. Dette er det som har forblundet Menneskene, at de, endog med nogle herlige Forsæt, da de ikke kiendte enten Veien til den sande Ære, eller dens Beskaffenhed, have i Bland og Grund gjort ulskkelige, nogle deres Fæd eneland, andre sig selv. Disse stufes da med de beste Hensigter, ikke saa meget ved deres fri Villie, som fordi de tage Feil af Banen og a. m."

paa hans tydste Stil. "So wenig Ursache (siger han) ich hatte, diese dem Publico vorzuenthalten, so viel würde ebenfalls die Sammlung durch die Auslassung der Nicolaischen Briefe verlohren haben. Sind Localnachrichten von Künstlern und ihren Werken, Bemerkungen über den Modegeschmack, mit eignen Betrachtungen der Liebhaber über die Kunst, rühmlicher Eifer in Vorschlägen zur Verbesserung des herrschenden Geschmacks, persönliche Mitwirkung und unlängbare Verdienste um die Erweckung des fast erstorbenen Geschmacks an den schönen Wissenschaften, Berichtigungen oder Zweifel in der Kunstlitteratur, die Neugierde erregende Anfragen, Curiosa; sind dergleichen Gegenstände, als Inhaltsanzeigen von Briefen, zum Lesen einladend: so wird es diesen Briefen an Lesern nicht fehlen." Hvad han siger om Winkelmanns her meddeelte Breve, viser, med hvilken Omhed Valget er gjort. "Eine jede, siger han, auch die kleinste Reliquie aus dieser Hand, ist den Freunden der Kunst ehrwürdig; und ich hätte, wie überall, so auch hier, die gegenwärtige Zahl der Briefe noch mit etlichen vermehren können, wenn nicht im letzten Falle, durch geheimnisvolle Anschuldigungen, die Asche eines berühmten Künstlers wäre beunruhiget worden."

Ellers seer man af Fortalen, at Udgiverens Fortieneste af denne Samling, ikke bestaaer alene i at have valgt og ordnet Brevene — endskiødt denne ikke var saa ringe, især ved de Breve som havde endnu levende, eller nyelig døde Mand til Forfattere — men at han ogsaa undertiden ved Udvalgelse og Sammenlægning, hvor Foredragets Interesse syntes at kræve det, af flere Breve eller Brevstykker har gjort eet; hvilket er tilfældet med det andet Hagedornske. Endnu har han Fortienesten af den nitide Tryk og det skønne hvide Papir, ikke den Weidmannske Boghand-

ling i Leipzig, som Oplaget er overladt til, efter at det paa Udgiverens Bekostning var trykt hos Bogtrykker Mohr i Kiel.

For end videre at opvække Kunstlæseres Begjærlighed efter at kende denne interessante Samling nøjere, vil jeg anføre dens Indhold efter den her meddeelte Conspectus, tilligemed det Num ethvert Nummer i Samlingen indtager. 1) Briefe von Hagedorn an seinen Bruder. S. 1 - 124. 2) Briefe an Hagedorn von Boetius. S. 124 - 143. 3) Briefe von Baufe. S. 143 - 146. 4) Brief von Brandes. S. 146 - 149. 5) Fragment eines Aufsatzes von Christ. S. 149 - 155. 6) Brief von Clodius. S. 155 - 159. 7) Brief von Ernesti. S. 159 - 164. 8) Briefe von S. Gesner. S. 164 - 170. 9) Briefe von Harms. S. 170 - 200. 10) Brief von Heidegger. S. 200 - 203. 11) Brief von Heine. S. 203 - 210. 12) Brief von Janneck. S. 210 - 212. 13) Brief von Mattei. S. 212 - 213. 14) La vie de Meytens. S. 213 - 223. 15) Briefe von Nicolai. S. 223 - 275. 16) Briefe von Oeser. S. 275 - 296. 17) Brief von A. Pond. S. 296 - 299. 18) Brief von Martin Preisler. S. 299 - 300. 19) Briefe von Sultzer. S. 300 - 328. 20) Briefe von Wille. S. 328 - 362. 21) Briefe von Winckelmann. S. 362 - 380. 22) Brief eines Ungenannten. S. 380 - 382.

Underretning om de beste Redningsmidler for Skindsøde; af C. E. Mangor, Med. Dr. og Stadsphysicus, Kiøbenhavn 1796.

Saa passende et Ord jeg holder Skindsød for at være til at betegne alle de Tilfælde, hvori et Menneske synes at være død og er det dog ikke; saa troer jeg dog, at da det deels endnu ingen Cours har, deels er gjort tvetydigt ved den uviste Brug af andre Ord som ere sammensatte med sin, skinhellig, skinsyg for

jaloux, havde det været bedre at undgaae dette Ord: Titlen af Bogen, der i mine Tanker bør være saalys og tydelig som muligt, og søgt at give det Cours i Bogen selv. — Men til denne.

Før nogle Aar siden indbød de Herrer Mangor og Tode det Kiøbenhavnske Publicum til at bidrage til en Anstalts Oprettelse for at bringe tilsyneladende Drukneede til Live igien, men fandt ikke den forhaabede Understøtning. Lykkeligere synes de Herrer Zerholdt og Rafn at skulle vende med en nyelig giørt Indbydelse i samme Hensigt, og vore offentlige Blade have leveret os en ganske betydelig Liste af Børgeres Bidrage af alle Stænder, til dette velgiørende Pleemeed; hvoraf Publicum seer Folgerne med Forventning imøde. Imidlertid blev hiint, siendt frugtelose, Forretagende en Anledning for Hr. Dr. Mangor til at giennemtanke denne Sag næiere, især efter Zenslers i Aaret 1770 udgivne Anvisning, hvilken han fandt, efter de store Forandringer, som denne Deel af Væggekunsten har faaet siden den Tid, at kunne modtage adskillige Tillæg og Forbedringer. Og da der alt i nogle Aar ingen Exemplarer havde været at faae af denne Bog, saa bevagede ham dette, at samle saa meget som han vidste om denne Materie, og give det ud i samme Form som den henseerke Bog. Saaledes er dette lidet Skrift blevet til. Det blev sær- digt kørt for den ulykkelige Ildbrand, men adskillige Omstændigheder opsatte dets Trykning indtil nu. Hvad imidlertid de Hrr. Zerholdt og Rafn have bekiendtgjort om Drukneedes Redning, og som indeholder hvad han har sagt i det første Kapitel, tror han ikke har gjort hans Skrift ganske overflødig, end ikke i Henseende til Drukneede.

Bogen bestaaer af otte Kapitler, tilsammen 81 s. Første Kap. Drukneede. 2 Kap. Forfrosne. 3 Kap. Hængte og Qvalte. 4 Kap. Qvalte af nedsvælgede Ting. 5 Kap. Tilsyneladne

døde Børn. 6 Kap. Qvalte af Dunster og Damp. 7 Kap. (Kaldes her ved en Trykfeil: semte Kap.) Forgiftede. 8 Kap. Om nogle andre uformodentlige Livsfarere, saasom om dem der træffes af Lynild, om dem som drikke sig saa fulde, at de tabe Sands og Samling, om Daanelse af stor Skræk eller pludselig Frygt. — Forf. henviser paa adskillige Stæder til det af ham udgivne Landapotheek.

XI.

Forsøg til Svar paa et Spørgsmaal i politisk og physisk Magazin Januari 1797. Universitetet vedkommende.

Spørgsmaalet er: "hvilken er vel Aarsagen, hvorfor Pladserne paa Borchens Collegium forblive ubesatte to til tre Aar?" — Factum selv, at Pladsene staae saa længe, eller dog lang Tid, og længere end de burde, ubesatte, synes det at Spørgeren ikke vil lade sig giøre stridigt. Jeg tør derfor ikke modsigge ham; men Aarsagen veed ingen at giøre Rede for, uden Ephorus, der, som alle Universitetets Underøvrigheder, kan, om han vil, bruge sin Autoritet som han lyst. Hvem skal paatale, om han misbruger den? Consistorium er et Abstractum af mange Hoveder — uden Hoved. Rector er det vel baade efter Love og Vedtægter; men han ladet sig nøie med, naar han er klog, at være primus. Han kiender ofte ikke Ordenen, førend han er i Magistraturen, og hans Rectoraat er ofte udlobet, førend han kan faae fuldført noget. Han maa da overlade halvgjort Arbejde til en Estermand, som det er uvist, om den tænker som han, og ikke elsker sin Nøe mere end Orden. Universitetet fattes overalt en bestandig intermedier Overmagt, som kan udshide det store Gub

imellem Patronen — der umuellig kan fiende og tage sig af al Detail — og Smaaagterne. Detfattes — jeg gysrer ved at tænke det — en Cankler eller Procankler.

Hvo der vil vide mere Besked om det fremsatte Spørgsmaal, maa henvende sig til Hr. Professor Abraham Kall, som nuværende Ephorus for Borshens Collegium.

XII.

Latinsk-juridisk Forberedelsesexamen.

Den 22de Septbr. fremstillede Hr. Wogens Scheel von Plessen sig til Forberedelsesexamen for latinske Jurister, og erholdt Characteren admissus cum laude.

Den 1ste Novbr. fremstillede sig ligeledes til samme Examen:

1) Grev Sigismund Ludvig Schulin, som erholdt Characteren admissus cum laude præcipua. *)

*) Dette er egentlig ingen af det philosophiske Facultet autoriseret Character; thi dette har, som jeg tilforn har berettet, ikkun erkiendt tvende Characterer til Forberedelsesexamen, nemlig admissus og admissus cum laude (see Universitets-Journalen for 1793 pag. 54). Men da denne Candidat havde saa særdeles udmærket sig under alle Examinatorer, troede Censorerne at fylde hans udmærkede Fremgang en udmærket Character, som ikkun gielder for dette enkelte Tilfælde, indtil Facultetet, efter den af H. H. F. Durchlentighed Patronen forventende Anledning, noiere saær raadslaget om denne præliminaire Examens nærmere Indretning.

2) Niels Bang, som erholdt Characteren admissus.

Den 24 Decembris 1796 indsendt sig ligeledes Joh. Otto Hansen til den juridiske Forberedelsesexamen, og blev ham tillagt Characteren admissus.

Den 25 Februar. 1797 fremstillede sig ligeledes Peter Alberg til samme Examen, og erholdt Characteren admissus.

XIII.

Theologisk Embedsexamen i Januari Maaned 1797.

Den 12te.

Eggert Christoph. Schnabel Randrup, født i Slagelse 1765. Non contemn.

Viern Wigsussen, født i Holum Stift i Island 1769 Non contemn.

Severinus Willumsen, født i Koeskilde 1774. Laudab.

Den 16de.

Castanus Friis, født i Marslev i Fyen 1768. Laudab.
Marcus Andreas Thomsen, født i Fredericia 1773. Laudabills.

Den 17de.

Magnus Ernestus Boyesen, født i Nyborg 1776. Haud illaud.
Marcus Ludovic. Hiorth, født paa Bornholm 1777. Laudab.

Ludovicus Luplau, født i Hertugdømmet Brunsvig 1774. Haud illaud.

Den 19de.

Petrus Holst, født i Koeskilde 1776. Laudab.
Christianus Richard Schanke, født i Nummedalen i Trondhiems Stift 1772. Haud illaud.

Den 23de.

Gerhardus Johannes Brøndsted, født i Fruering Præstegaard i Aarhus Stift 1774. Hand illaudabilis. Specimen scriptum Cenforibus omnibus laude dignum visum est.

Ernestus Scharland Bye, født i Stodt Præstegield i Trondhiems Stift 1770. Non contemn.

XIV.

Kongelige Rescripter og Cancellie-Breve.

Kongl. Rescript af 16de December, at Studiosus Caspar Henrich Knoph maa antages til latinſke juridiske Examen, omendſiønde han ikke i Forveien har underkafst sig Prøve i den philosophiske Examens philologiske Deel.

Dito Bevilgning af samme Dato for Studiosus Ferdinand Brandt.

H. S. D. Patronens Promemoria af 29 Decbr. 1796.

Den angaaende Universitetet og de lærde Skoler nedſatte Commiſſion har indgivet en allerunderdanigſt Foreſtilling om en anden Beſtemmelse af Professorernes ſaa kaldede Corpora, Tiender, Pengelen o. s. v.

Dens Forſlage have ſernemmelig været følgende:

1) At eſterſom de nuværende Profefſores ordinarii, tilligemed det mediciniſke Facultets designerede Profefſores, (for hvilke den gamle Indretning i eet og alt ſkulde vedblive) ved Døden eller paa anden Maade afgik fra Universitetet, den Afgangnes hele Corpus, Pengelen o. s. v. ſkulde lægges under Nværsturens Administration imod en Gøtgjørelſe af 2 Procent af den Sum den af den afgangne nydte Embedsindkomſt kunde udbringes til.

2) At der, for at beſtemme den Løn hver nye Profefſor ordinarius ſkulde begynde med, for Fremtiden maatte ſaſtættes et minimum og dette anſættes

i Korn, hvortil man foreſlog 150 Edr. Rug og 150 Edr. Byg, ſom ſkulde beregnes eſter Middeltallet af de 10 ſidſte Aars Capitelſtart.

3) At der af Fierdeparten af Universitetets Indkomſt med Tiden ſkulde oprettes et Tillægsfond, af hvilket de ældre eller mere fortiente Lærere kunde ſaae Tillæg eſter Hs. Majestæts Gøtbeſindende.

Til Slutning anførte Commiſſionen, at de i Medhold af ſidſte Fundats anſatte Profefſores extraordinarii ingen Rettighed have ſom kunde gjøre Hinder i Udførelſen af dette Forſlag. Til Beviſ anføres Fundatsens 1 Cap. §. 17.

Herpaa har Hans Majestæt under 25 November afgivet følgende Reſolution, ſom det Kongl. danſke Cancellie har meddeelt Commiſſionen i Skrivelle af 3 December ſidſteden.

Skolecommiſſionen tilkiendegives, at Vi aldeles bifalde dens Forſlag, hvorefter de vacante Corpora til hvilke ingen Aſcenſion høves, naar Naadsensaaret er udrundet, henlægges under Nværsturens Administration, imod at ſamme beregner ſig aarlig 2 Procent af det Beløb, ſaadant et Corpus maatte kunne udbringes til; i Henſeende til den Gage i Penge, en nye Profefſor ordinarius maatte kunne anſættes til, forbeholde Vi Os i hvert enkelt Tilfælde, eſter Omſtandighederne, at beſtemme det fornødne.

Denne allerhøieſte Reſolution har jeg den Ære herved at meddeele Conſistorio til behagelig Eſterretning.

Til Slutning hoſteier jeg den Begjæring, at en Extract af Nværsturens Regning over diſſe ledigværende Indkomſters Beløb, ſamt de derpaa høſtende Udgifter aarlig til en vis Tid, ſom Conſistorium ombedes at ville bringe i Forſlag, maatte tilſtilles mig af Rector, og at i den Henſeende med Secreta-

riatets Indkomst, som allerede nu forvaltes paa denne Maade, maa gieres Begyndelse."

Frederich Christian.

Cancelliets Skrivelse af 12 Januari 1797, at Studiosus Johannes Schmidt, som er dimitteret fra en Slesvigholstensk Skole, maa i Overeenstemmelse med Rescriptet af 23 April 1745, som fritager Studiosi fra Hertugdømmerne for at tage Examen philosophicum, antages til Embedseramen, uden at have taget enten Examen philosophicum, eller den i samme Sted befalede Forberedelsesexamen.

Det danske Cancellies Skrivelse af 13 Jan. 1797.

"Vi Christian den Syvende ic. Vor synderlige Bevaagenhed! Candidatus theologiae Mads Bergenhammer Sommer har i en til Vort danske Cancellie indkommen Ansøgning foredraget, at, da han, efter at have for 3 Aar siden fuldendt sit academiske Cursum, var bleven undervettet om, at det Læssenske Reise-Stipendium til sidstafvigte 11 Juni vilde blive ledigt, meldte han, som dertil efter Fundatsen berettiget, sig hos Os elskelige Doctor Möller i Randers, som nuværende Ephorus for bemeldte Stipendium, med Begjæring, til samme at werde denomineret, for indværende og 2de paafølgende Aar; men da Doctoren allerede dertil havde udnævnt Candidat Wedege, og derfor ikke troede sig pligtig at fravige denne denomination, saa tilbød han Supplicanten at udnævne ham for Aarene 1799, 1800 og 1801, hvormed denne dog ikke sant sig tient, med mindre det maatte tillades ham strap at oppebære Renterne af Stipendiet, imod at disse igien tilbageholdes, naar den Tid kommer, i hvilken han er udnævnt til at hævve det. — Efter at have ladet Os denne Sag, tilligemed Vedkommendes derover afgivne Betænkninger, emftandelig foredrage, give Vi Eder hermed tilkiende,

at Vi allernaadigst ville tillade fornævnte Mads Bergenhammer Sommer nu at anticipere det Læssenske Reise-stipendium for Aarene 1799, 1800 og 1801, saa at intet skal være hinderligt i, at jo bemelte Stipendium for disse Aar, i sin Tid, kan udbetales til den, som Supplicantens af Rector magnificus paategnede, Anvisning, beviser at have forskudt ham dets Beleb, og at, i Tilfælde af, at han, førend denne Reise er tilendebragt, enten skal blive befordret til noget Embede, eller ved Døden afgaae, Stipendiet dog maa udbetales for saa mange af disse 3 Aar, som han, paa den Tid, maatte have tilbragt udenlands; hvorhos hverken nogen følgende Stipendiets Ephorus maa vagre sig ved, at lade det efterhaanden, som det forfalder for Aarene 1799, 1800 og 1801, paa ovenskrevne Maade udbetale til den eller dem, som maatte have hans Anvisning paa samme med Rette i Hænder, eller nogen anden deri giøre nogen Hindring, saa at det gandske og aldeles skal anses, som han virkelig reise til den Tid, Stipendiet forfalder. Derefter I Eder allerunderdanigst have at rette og Vedkommende saadant til Efterretning at tilkiendegive. Befalende Eder Gud."

H. H. D. Patronens Skrivelse til Consistorium af 26 Januari s. A.

"Da det har behaget H. K. Majestæt under 20 Januari at afgive følgende Resolution: *esr. Univers. Journ. for 1796. S. 189.*

"Vores Resolution af 16de September sidstleden ville Vi have forandret saaledes: at kun de 200 Rdlr. Vores Conferenceraad Kortball afgiver, skal tilfalde Universitetets Bibliothek indtil videre; de 100 Rdlr. derimod Communitetet svarer, skal vedblive deres forrige Bestemmelse efter Rescriptet af 25de April 1750." —

Saa unblader jeg ikke herved at meddele Con-
 storium formeldte Efterretning om denne allerhøieste
 Befaling."

Kongl. Rescript af 27 Januari, at Studiosus
 Wilhelm Adolph Worsøe, som ved den philologi-
 ske Prøve ikke har angivet Hebraisk, maa desuagtet
 undertaste sig Prøve i dette Sprog.

Dito af 3 Februari, hvori det samme bevilges
 Studiosus Erich Thorup og Bernt Zagerup,
 dog at den Character, som de maatte erholde for det
 hebraiske Sprog, ikke skal forhoie den Hovedcharacter,
 som de allerede have erhholdet ved den philosophiske
 Examen.

Cancelliets Skrivelse af 18 Febr. at Magister
 og Subrector Bloch ved Odense latinske Skole maa
 dimittere Johan Caspar Nylius til Academiet
 som Privatist fra Odense, uagtet saadant ved Skole-
 forordningen af 11 Mai 1775 dens 90 s. er forbudet.

XV.

Anordning om Doctor- og Magister- Gilt-
 der af Aar 1610 *).

Eftersom vor allernaadigste Herre og Konge haver
 det nu nyeligen saa christeligen forordnet, at herester
 skulde holdes Maade og Skik med Bryllupper og an-
 den Bertskab iblandt Borger og den menige Mand:
 saa have vi efter vores gode Conservatoris Raad,
 ogsaa det samme i dette Kongl. Academie, underda-
 nigt villet efterkomme, saa meget mueligt være kun-
 de, baade udi eller andre Samqvem, saaog derhos i
 Doktor- og Mesterkaast i Synderlighed, udi hvilke
 denne Forordning endelig holdes skal, som efterfølger:

*) De Udeladesser, som hist og her findes, have deres
 Grund i Manuscriptets Ufuldstændighed.

- I. Skal aldeles være afskaffet al Traktation in Exa-
 minibus, og med Qvinderne der ellers pleie at
 drave, item med dennem som invitere, efterdi
 de 4 af Communitetet og de 2 Magistri med
 Pedellerne, pleie ellers stelden at komme.
- II. Skulde ikke bydes uden Professorerne, Borgeme-
 stere og Raad med Kongens Foged, og andre
 Magistri og Doktores, som ere tilstede, og Sog-
 neprasle og deres Capellaner med deres Hustru-
 er, og siden nogle af Candidatorum deres Venner,
 efter deres egen Leilighed, som og i Detoftrin-
 gen agtes skal, saa de alle tilsammen kunde blive
 VII, VIII eller IX, Skiver i det meste, efter-
 som de ere saa eller mange til, saa det ganske
 kan betyestes med 100 Rdr. eller lidet mere eller
 mindre, til Mad, Drikke, Kof, Kieldersvend,
 Tilhængsvinder, og andre efter Riabet og Lei-
 ligheden.
- III. Skal der ikke være uden eet Middagsmaaltid
 efter Sundatsen, saa der skulde spises VII Retter
 i Døttorkost og siden Conspekt, og VI i Mester-
 kost (uden Conspekt) med Pomerants eller Eble
 eller Rødder eller hobely Kl.
- IV. Skulle ikke bedes til at tiene for Borde, uden
 een til hvert Bord, at bare Mad, og 3 eller
 4 at skænke for alle, iblandt hvilke skulde være
 de 4 som invitere med Pedellerne, og Universi-
 tetets Foged, item Rectoris og Decani famuli.
- V. Ville vi ogsaa, hvad vores Ordens Felt er anlan-
 gendes, aldeles aflyst og forbudet have, alle
 Staaale og Maaning beskeed at giøre, saavidt det
 imellem os selv andre ufortørnet mueligt er,
 saa at hvo ellers herimed noget sig fordrister, og
 meest naar han derom er paamindt, hvilke Res-
 tor, Decanus og enhver af Professorerne og Uni-

verstitets Tienere ikke maae forsomme, skal straffes af Rektore, som den der saadan christelig Forordning modvilligen vilde foragte, samt dennem, som hannem iligemaade efterfølge med saadan Ubeskedenhed.

VI. Skal anden Dagen, Strax for Middagsmaaltid, holdes Regnskab baade om Kosten og alt andet tillige, alleneſte overværendes Decano, paa sin og Facultatis, og Notario paa Rectoris Begne, som ogsaa hvis overbliver, naar der ere mange Promoverede tillige, ſkulde ſiſte til fattige Studenter i deres Nærværelſe, med deres egen Willie og Samtykke, ſaa Fogden, Pedellerne, og de ſom tiende til Kosten, derefter kunde ſpises, ſamt dennem med hvis overblevet er.

VII. Skulle de ſom promoveres Doktores give hver Pedel 1 Rdlr., ſamulo Communi 1 Daler, Klokkeren til vor Frue ſamtligen 1 Rdlr., og ligesaa Trykkeren med hans Svenne, 1, 2 eller 3 Rdlr. efter Leiligheden, Muſikanterne tilhobe 6 eller 8 Rdlr.

Men Magiſtri hver, hver Pedel 1 Daler, og ſamulo communi 1 Mk., og det andet ligesom for er vort. Nok pro Baccalauræatu, om nogle ere ikke promoverede tilſorn, 1 Mk.

VIII. Skulle Doktores i deres Promoiſ give ſædvanlige Preſtiane, (for det de ellers ſkulde give Decano og Academiæ) ſom er, naar der er een, hver af Doctoribus Lectoribus 1 Alen Floiel, og hver af Magiſtris Lectoribus 1 Parparſumeret Handſker, paa 1 Dlr. i det ringeſte, men naar de ere 2, hver af Doctoribus til Floielet 1 Roſonobel til Beredningen, og hver af Magiſtris til Handſkerne 1 Krone, eller og mere paa begge Sider, om de vorde flere, hvil-

ket Decanus ſkal forordinere efter den Leilighed, og ſiden Kiøge-Handſker efter gammel Wiis til de andre, uden de vilde give Borgemeſtere og Raad, item Præſterne noget bedre, og ſkulde ingen Handſke forſendes til nogen, ſom ikke er tilſtede i Promoiſen.

IX. Skulle de ſom blive Magiſtri give til Akademiæ Rl. efter Fundaſen, og ligesaa pro Baccalauræatu, de ſom derudi ikke ere promoverede tilſorn Rl.

X. Og er dette foretaget, at alting betimeligen af Decano og Candidatis, ſaa ſkal endeligen anſlaaes og overlægges, at det altsammen kommer en Doktor at koſte, om han er eene, ikke mere end 200 Rdlr., eller om de ere 2, mere hver end 150, og om de vorde flere, hver mere end 100. Eller en Magiſtro, naar de X. eller flere, mere end 20 Rdlr., og naar de ere færre, end 25 eller og 30, naar de ere ſaa, det forrige altid anſet med Sparſommelighed. Baccalauræatus Bekoſtning ſkal ſynderligen regnes derforuden, om nogle ikke ere derudi promoverede, ut supra &c. Og ſkulde ſamme Penge, for Promoiſen ſkeer, nedlægges hos Decanum, og der aftages de 100 Rdlr., Rl. til Kosten, hvilke een af Candidatis til ſig ſkal annamme paa Regnskab om hvilket for er vort, og ſiden lade alting forderligen beſtille ſom det ſig bør.

Men derſom nogen nu fordrifter ſig til herimod at giøre, ſkal Rector aſſe til Straf, og lade indſordre af Decano Superiore 100 Rdlr., og af hver Doctore ſom da promoveres, ligesaaemet, men af Decano Facultatis Philoſophicæ 50, og af hver hans Magiſtris 25, Halvdelen til Univerſitetet og Halvdelen til fattige Studenter, foruden hvis Straf der bør med at følge, om nogen ſaadan god Ordning og Skik

medtvilligen vilde aldeles foragte. Men dersom Rector det forsømmendes vorder, skal han selv staae sin Successori derfor til Rette i alle Maader. Og saa fremdeles indtil der stæer Execution over enhver for sin Forsælse eller Forsømmelse som vedbør; uden den høie Over-Nøvrighed noget for synderlig Aarsags Skyld kunde synes anderledes, nogen at maatte tilstedes. Denne almindelige Forordning dermed dog ellers uforfranket i alle Maader.

De mandato Superiorum,
& Senatus Academici &c.

Dette blev end videre indfranket ved Constitutionen af 14 Febr. 1625.

XVI.

Kongelig Cabinets Ordre af 31 Marts 1783
angaaende det philologiske Studium.

Pro Memoria.

Cancelliet er tilhændekommet Hans Kongl. Majestats Kabinetsbefaling af 28 hujus saaledes:

Det har med Forordningen af 11 Mai 1775 været Bores tydelig tilkiendegivne Piimeed, at Vi ville:

- a) forfikre Os og Staten om duelige Skolelærere, uden hvilke det er umueligt at vente opdragen en duelig Ungdom.
 - b)) Forvisse Os og Staten om at hvad Videnskab end en Student siden henvender sig til, han dog altid havde forud den philologiske Grundvold, uden hvilken ingen Mand er eller kan være lærd.
- Til saadan Ende have Vi da i bemeldte Bores Forordnings 16 Art. udtryffeligt befalet, at ingen uden Candidati philologiae maane stædes Afgang til de academiske Stipendia majora, hvortil Collegier, Reisesstipendier og alle andre Stipendia

som overstige 50 Rldr. maae og skal høve; Thi ville Vi, at Bores danske Cancellie tilskriver Consistorio, at denne Bores Befaling under ingen Forevending maae sættes til Side, med mindre man derfor vil paadrage sig et betydeligt Ansvar. Ligesom og at de, som paa Borkens og Eilersens Collegier skal have de allerede i Fundatserne nævnte og indrettede philologiske Pladser, nødvendigen skal til Examen philologicum have faaet bedste Charakter, og medbringe fra Professoribus philologiae Beviis for, at de have Duellighed til at kunne blive Skolelærere, hvilket Ephori paa disse Collegier have neie at paasee, ligesom og Ephori Stipendiorum majorum steds maae have denne Bores hele Befaling for Pinene.

End videre ville Vi, at Consistorium til Os indsender en Liste over alle de Personer, som siden 1ste Januar. 1778 have faaet Collegier, Reisesstipendier og stipendia academica majora, og skal Professores Lingvæ hebraeae, graecæ, Latinae & Historiarum derpaa tegne, hvad Charakterer de in examine philologico have faaet.

Thi har man de Herrer Rector og Professores saadan Os. Majestats allernaadigste Befaling til allerunderdanigst Esterretning herved tiensfelligst skaldet bekiendtgjøre. Det Kongel. danske Cancellie, den 31te Marti 1783.

Luxdorff,

P. Aagaard.

* * *

En Unævnt har i det nyelig udkomne Hefte for Marts af Iris og Hebe, opfordret mig til at sige mine Tanker om den Forklaring han troer at kunne give af det vanskelige Sted i Horat's xx Ode i den anden Bog:

— — — Non ego pauperum
Sanguis parentum, non ego, quem vocas;
Dilecte Mæcenas, obibo;
Nec Stygia cohibebor unda.

ved blot at forandre Distinctionstegnene og læse:

— — — non ego quem vocas:
Dilecte! Mæcenas &c.

hvorved han mener at alting bliver tydeligt. Men denne Distinctionsmaade er for længe siden foreslået, s. Ex. af Desprez, og omstændelig drøftet saavel af Bentlei, som af Jani, men forkastet, og Stedet ladet i den Uvisshed, hvori det vel stedse, saalænge ingen nye Læsemaade opdages, vil forblive.

Indhold af første Hæfte for 1797.

<p>I. Fortegnelse paa de Candidater som i Aaret 1796 ere indskrevne ved Kiøbenhavns Universitet S. 1</p> <p>II. Beretning om Johan Lauritz Mosheims Ophold i Danmark i Aaret 1722 7</p> <p>III. De Frisers Legat 19</p> <p>IV. Fortegnelse paa Alumni Collegii Regii d. 1 Januari 1797 22</p> <p>V. Fortegnelse paa Alumni Communitatis Regiæ d. 4 Januari 1797 24</p> <p>VI. Geheimeraadinde Krabbes Legat til unge Adelsmand 26</p> <p>VII. Tillæg til Beretningen om det festske Familie-Legat i Universitets-Journalen for 1794 Side 112 29</p> <p>VIII. Nye Bøger, anskaffede til Elersens Collegii Bibliothek 31</p> <p>IX. Kongens Fødselsfest, samt ved den Leilighed uddeelte Præmier til de Studerende, og udsatte Priismaterier for indværende Aar 32</p> <p>X. Vigtige danske Skrifter 35</p>	<p>a) Practisk Religions-Undervisning med katolske Anmærninger af Boiesen S. 35</p> <p>b) Briefe über die Kunst von und an Hagedorn, herausgegeben von Professor Torkel Baden 39</p> <p>c) Underretning om de beste Medlingsmidler for Skindøde af Doctor E. Mangor 40</p> <p>XI. Forsøg til Svar paa et Spørgsmaal i politisk og fysisk Magazin Universitetet vedkommende 41</p> <p>XII. Latinsk juridisk Forberedelses-Examen 42</p> <p>XIII. Theologisk Embeds-Examen i Januari Maaned 1797 sammeft.</p> <p>XIV. Kongelige Rescripter og Cancelliebrev 43</p> <p>XV. Anordning om Doctor og Magister Gilder af Aaret 1610 45</p> <p>XVI. Kongelig Cabinets Ordre angaaende det philologiske Studium 47</p> <p>*** I Anledning af et Forespørgsel i Iris og Zebe for Marts sammeft.</p>
---	---